

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

1/2025

Leden

**Finanční a ekonomické
INFORMACE**
Dokumentační bulletin MF
**Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů**

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Bc. Libor Kadavý,
Mgr. M. Lukeš, Mgr. J. Machonský,
PhDr. L. Tvrďá, Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 31. 1. 2025
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

[https://knihovna.urad.mfcz.cz/
bulletin.php](https://knihovna.urad.mfcz.cz/bulletin.php) (intranet)

[https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin/](https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin/) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Bc. L. Kadavý,
Mgr. M. Lukeš, PhDr. L. Tvrďá,
Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám lednové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

V přehledovém článku „Debaty o přeshraničních bankovních fúzích v Evropské unii a souvislosti s evropskou konkurenceschopností i nedokončenou bankovní unií“ se věnujeme debatám o přeshraničních bankovních fúzích v EU, které nabývají v poslední době na intenzitě. Hlavní motivací pro tyto fúze je zvýšení konkurenceschopnosti evropských bank na globálním trhu, dosažení úspor z rozsahu a posílení finanční stability bank. Nicméně, realizaci těchto plánů brání řada překážek, jako jsou rozdílné regulační prostředí v jednotlivých zemích, neexistující evropské pojištění vkladů a obavy ze vzniku „příliš velkých bank“. Evropská centrální banka, ačkoli podporuje konsolidaci bankovního sektoru, má v tomto procesu spíše dozorčí roli. Budoucnost evropského bankovníctví bude do značné míry záviset na schopnosti členských států překonat politické rozdíly a dosáhnout shody na vytvoření jednotnějšího evropského finančního trhu.

Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Machonský
člen redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

Evropská komise zveřejnila **Euro Area Report 2025**, viz: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2025-euro-area-report_en?pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=ecfin-new-publication.

Publikováno na webu MF

6.1.2025 byla publikována **Strategie financování a řízení státního dluhu České republiky na rok 2025** viz: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/rizeni-statniho-dluhu/publikace/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-2025/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-dluhu-cesk-58338>

7.1.2025 byl zveřejněn aktualizovaný **Přehled platných smluv České republiky o zamezení dvojímu zdanění v oboru daní z příjmu, resp. z příjmu a z majetku** viz: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranici-a-eu/smlouvy-o-zamezeni-dvojeho-zdaneni/prehled-platnych-smluv>

30.1.2025 vyšla lednová **Makroekonomická predikce** viz: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2025/makroekonomicka-predikce-leden-2025-58624>

O B S A H

Podrobně k tématu.....	4
Debaty o přeshraničních bankovních fúzích v Evropské unii a souvislosti s evropskou konkurenceschopností i nedokončenou bankovní unií	4
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	8
Daně.....	8
Ekonomické vědy. Ekonomie	14
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	14
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	17
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace	18
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	18
Podnik a podnikání	20
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	21
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	21
Právo.....	24
Statistika. Demografie. Sociologie	26
Účetnictví	27
Veřejná správa	27
Veřejné finance. Rozpočet.....	29
Životní prostředí	32
Životní úroveň	32
Ostatní	33
Přehled nových knih	38
Seznam českých periodik pro rok 2025.....	42
Seznam zahraničních periodik pro rok 2025.....	44

Debaty o přeshraničních bankovních fúzích v Evropské unii a souvislosti s evropskou konkurenceschopností i nedokončenou bankovní unií

Mgr. Ing. Taťána Dudáčková

Oddělení 5903, [Informační podpora a knihovna](#), [Archiv vydaných čísel](#)

Na podzim loňského roku se v zahraničním tisku začalo objevovat téma přeshraničních bankovních fúzí, a to zejména s ohledem na kauzu okolo možného převzetí německé banky Commerzbank italskou Unicredit. Vedle poměrně detailního rozboru zvažované transakce, která má také jisté politické rozměry, si ale někteří komentátoři všimají dalších přesahů – a to jak konkurenceschopnosti evropských bank vůči americkým bankám, tak souvislosti se stále nedokončenou evropskou bankovní unií. Současně jde o témata, kterých se dotkla diskutovaná zpráva o konkurenceschopnosti Maria Draghiho, jíž se věnoval přehledový článek bulletinu *Finanční a ekonomické informace* v prosinci 2024¹.

Přeshraniční bankovní fúze v EU, jejich výhody, rizika a aktuální situace

Tomu, proč se celkově o evropských bankovních fúzích nyní více hovoří i jak se fúze vyvíjely v průběhu času, a zejména od finanční krize, se podrobněji věnoval článek *Why European bank mergers are back on the table*² z rubriky Big Read deníku Financial Times. K zatím poslední velké přeshraniční bankovní fúzi došlo poměrně dávno (v roce 2007), transakce však skončila neslavně a přímo přispěla k nákladným bailoutům během finanční krize. Probíraná fúze mezi Unicredit a Commerzbank je ale jednou ze známek, že jsou transakce mezi evropskými bankami znovu na pořadu dne. Příčin je více – vyšší ziskovost evropských bank a celkově lepší zdraví, potřeba finančních institucí s celosvětovou pozicí, úspory z rozsahu, nutnost konkurovat americkým bankám i rychle rostoucím rivalům z Asie. Státy také usilují o prodej svých podílů v bankách znárodněných během krize. V druhém čtvrtletí loňského roku dosáhly hodnoty evropských bankovních fúzí rekordních čísel od roku 2010, přeshraniční fúze však stále čelí zásadním překážkám. Cílem evropské regulace je spíše stabilita než konkurenceschopnost. Článek dále odkazuje na závěry analýzy Evropské centrální banky z roku 2021³, ze které vyplynulo, že od roku 2008 zásadně vzrostl počet neúspěšných fúzí a že došlo ke zmenšení institucí, které vstupují do transakcí. Pokud vůbec dochází k přeshraničním fúzím, pak jde o transakce mezi institucemi v sousedních státech propojených společným jazykem či zahraničním obchodem. Mezi konkrétní překážky, které odborníci citovaní v článku zmiňují, patří absence celoevropských bankovních pravidel, chybějící pokrok s celoevropským pojištěním vkladů i tvrdší regulace velkých bank (vztahují se na ně přísnější kapitálové požadavky).

Tématem evropských bankovních fúzí se zabýval i květnový příspěvek *Bona fide*⁴ týdeníku The Economist. Článek reagoval na neúspěšnou fúzi mezi dvěma španělskými bankami v roce 2020 a tehdejší podmínky, ve kterých se evropské banky nacházely. Po dekádě téměř nulových úrokových sazeb, přísné regulace a anemického růstu banky nebyly příliš ziskové, mezitím se ale podmínky změnilly a o transakci mezi oběma bankami se znovu hovoří. Bankám mimo jiné prospělo delší období vyšších úrokových sazeb, které pomohlo zvýšit úrokové rozpětí. I tento článek připomíná, že ambicióznější transakce mezi bankami by mohl podpořit pokrok v bankovní unií, zejména v pojištění vkladů. Guvernér německé centrální banky Nagel přitom navrhl „hybridní model“ pojištění vkladů, který by zachoval národní pojištění a o evropské pojištění by ho doplnil. I tento kompromis je však podle The Economist

¹ Více viz příspěvek „Evropská konkurenceschopnost a ohlasy v českém i zahraničním tisku na zprávu Maria Draghiho“: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin/2024/financni-a-ekonomicke-informace-11-2024-58304>.

² WALKER, Owen. *Why European bank mergers are back on the table*. Online. In: FT.com. October 18 2024. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/13d17e58-d002-4e25-baf5-29a0ce293087>. [cit. 2025-01-08].

³ FIGUEIRAS, Isabel; GARDÓ, Sándor; GRODZICKI, Maciej; KLAUS, Benjamin; LEBASTARD, Laura et al. *Bank mergers and acquisitions in the euro area: drivers and implications for bank performance*. Online. November 2021. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/fsr/special/html/ecb.fsrart202111_02~33910adb15.en.html. [cit. 2025-01-08].

⁴ *Bona fide*. Online. The Economist. 2024, vol. 451, no. 9396, s. 67-68. ISSN 0013-0613. Dostupné z: Proquest, <https://www.proquest.com/docview/3052792502/D5C7DDAB31F146B6PQ?sourcetype=Magazines>. [cit. 2024-12-05].

v dohledné době nepravděpodobný. Článek navíc upozorňuje na další překážku, která může vznikat i při domácích transakcích – pokud rostou úrokové sazby, hodnota dlouhodobých bankovních aktiv klesá a při akvizici je nutné tuto skutečnost zohlednit. Tato překážka však vzhledem k vývoji měnové politiky ECB nebyla v loňském roce tak zásadní. Možných transakcí se nabízí více a jedna transakce pak může odstartovat větší vlnu obchodů.

O tom, zda je vznik velkých bank vůbec žádoucí, polemizoval Simon Samuels v komentáři *The trouble with UniCredit's interest in Commerzbank*⁵. Tržní hodnota akcií 50 největších evropských bank nyní odpovídá hodnotě největších pěti bank v USA. Musí se evropské banky ale opravdu slučovat, aby mohly konkurovat bankám v zámoří? Vznik velké banky znamená zvýšená rizika v případě jejich problémů. Po finanční krizi došlo ke zpřísnění regulace a případnou záchranu banky by měli v první řadě pocítit akcionáři a ne daňoví poplatníci. V případě vážných problémů by to ale nemuselo stačit a velkou banku nelze nechat zkrachovat, heslo „too big to fail“ stále platí. I když je dnes riziko mnohem menší než dříve, evropští daňoví poplatníci stále zůstávají věřiteli poslední instance. To, že by velké evropské banky stejně nejspíš nedokázaly konkurovat Wall Street, uvedl Jon Sindreu v komentáři *Megamerger of European Banks Still Wouldn't Challenge Wall Street*⁶ pro Wall Street Journal. Sindreu tak reagoval na různé zvažované a v médiích propírané fúze evropských bank. Ani případné spojení Unicredit a Commerzbank by nebylo pro Evropu převratné, vzhledem k tomu, že ani jedna z bank nemá podle autora rozsáhlé investiční služby. Spojení by pocítil spíše německý úvěrový trh, ale ne evropské kapitálové trhy. Vznik „evropského bankovního šampiona“ je tak zatím podle autora nepravděpodobný. Podle Mezinárodního měnového fondu jsou ale fúze mezi evropskými bankami vítané, bankám by pomohly lépe financovat inovativní podniky. Vznik „evropských bankovních šampionů“ rovněž podpořila Christine Lagarde, prezidentka Evropské centrální banky⁷.

Kauza Commerzbank a Unicredit a souvislosti (nejen) se zatím chybějícím evropským pojištěním vkladů

Debata o transakci mezi Unicredit a Commerzbank vyvolala zářijové oznámení, že banka Unicredit zvýšila svůj podíl v německé bance na 9 % a o další zvýšení podílu usiluje⁸. Bližším okolnostem kauzy se věnoval mj. příspěvek „*Unbedingt diesen Deal machen*“ – *Neustart in Europas Banken-Monopoly*⁹ deníku Handelsblatt. Pro většinu členů dozorčí rady Commerzbank, byla skutečnost, že banka Unicredit zvýšila svůj podíl v této instituci a připravuje se na převzetí či fúzi, údajně překvapivá. Většina s tímto krokem nesouhlasila, považovala jej za nepřátelský akt. Generální ředitel Unicredit Andrea Orcel nicméně tvrdí, že s německými funkcionáři jednal. Dle článku navíc Orcelova iniciativa příliš překvapivá nebyla, Orcel uvažoval o zvýšení podílu Unicredit na německém trhu již delší dobu a zároveň podniká transakce i na dalších zahraničních trzích. Prodej podílu v Commerzbank byl německou vládou připravován poměrně dlouho, výchozím bodem bylo rozhodnutí meziresortního řídicího výboru o prodeji, přičemž transakce měla být dle evropské legislativy nediskriminační a žádný z uchazečů neměl být upřednostněn. Finanční agentura, která měla podíl prodat, postupovala podle uložených pokynů – s nejvyšší nabídkou přišla banka Unicredit, proto byl podíl prodán jí. O prodej podílu v Commerzbank usiloval především bývalý německý ministr financí Christian Lindner a předseda strany FDP, která se podílela na německé vládě až do listopadu 2024. Z pohledu obou bank

⁵ SAMUELS, Simon. *The trouble with UniCredit's interest in Commerzbank*. Online. In: FT.com. September 29 2024. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/21601c54-d2d3-46c3-a613-316f6a59277a>. [cit. 2025-01-08].

⁶ SINDREU, Jon. *Megamerger of European Banks Still Wouldn't Challenge Wall Street*. Online. Wall Street Journal, Eastern edition. 13 Sep 2024, B.10. ISSN 0099-9660. Dostupné z: Proquest, https://www.proquest.com/central/docview/3103703716/fulltext/C38E67699F664DB8PQ/1?accountid=45378&source_type=Newspapers. [cit. 2024-01-08].

⁷ AFP. *IMF Throws Support Behind Bank Mergers In Europe*. Online. In: Barron's.com. October 24, 2024. Dostupné z: <https://www.barrons.com/news/imf-throws-support-behind-bank-mergers-in-europe-f5d7d679>. [cit. 2025-01-08].

⁸ *News updates from September 11: Italy's UniCredit buys 9% of Commerzbank; US inflation falls to 2.5%*. Online. In: FT.com. September 11 2024. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/6784b8d8-c158-4f46-adbb-0b26e626a57d#post-302d3cd0-1d7c-437f-ba7f-259b334ea0fb>. [cit. 2025-01-08].

⁹ BLUME, Jakob; HILDEBRAND, Jan; KRÖNER, Andreas; MAISCH, Michael; MÜNCHRATH, Jens et al. „*Unbedingt diesen Deal machen*“ – *Neustart in Europas Banken-Monopoly*. Online. In: Handelsblatt.com. 13.09.2024 - 08:50 Uhr aktualisiert. Dostupné z: <https://www.handelsblatt.com/finanzen/banken-versicherungen/commerzbank-unbedingt-diesen-deal-machen-neustart-in-europas-banken-monopoly/100068379.html>. [cit. 2025-12-08].

dává podle expertů transakce smysl, mj. i vzhledem k zaměření institucí. Bankovní konsolidace jsou v Evropě žádoucí, oproti Spojeným státům jsou banky příliš malé a je proto prostor pro úspory z rozsahu. V loňském roce se pro častější slučování evropských bank vyslovil i francouzský prezident Emmanuel Macron. Zmiňována však bývají i rizika – u přeshraničních fúzí mají dle některých názorů finanční instituce tendenci v případě problémů upřednostňovat domácí trh. Navíc jsou větší instituce rizikovější v případě, kdy by je bylo nutné zachraňovat. Článek dále připomíná Draghiho zprávu o konkurenceschopnosti a stále nedokončenou bankovní unii. Evropské pojištění vkladů dosud chybí mj. i kvůli nesouhlasu Německa, které nechce být zodpovědné za krachy bank v jiných zemích.

Chybějící evropské pojištění vkladů je rizikem i podle Joachima Nagela, německého ekonoma a nynějšího guvernéra Bundesbanky, jak uvádí říjnový článek *EU cross-border bank mergers pose real risks, Nagel warns*¹⁰ webu Politico. Nagel ve svém projevu upozornil na to, že banky obvykle drží velké množství státních dluhopisů, zejména domácích, na druhé straně jsou střadatelé chráněni národními systémy pojištění vkladů. V případě problémů tak hrozí, že pokud dojde k platební neschopnosti vlády, mohl by nastat i bankrot bankovní soustavy v dané zemi. Itálie je oproti Německu vysoce zadlužená, její hrubý veřejný dluh činí 135 % HDP (v Německu jde pouze o 64 %). Jak již bylo zmíněno, Nagel by doporučil kombinaci evropského pojištění a národního pojištění (obdobnou variantu navrhl i guvernér francouzské národní banky), podobné plány však narazily na odpor německých spořitelien.

Na rozpor mezi voláním Německa po těsnější evropské integraci na jedné straně a nevráživostí vůči přeshraničnímu spojení bank upozornil například článek *Germany torpedoed EU dreams of being a financial superpower*¹¹. Dle autorů jsou slova německého kancléře známkou, že panevropská integrace zůstane spíše iluzí. Spojování bank by mělo přispět k větší konkurenceschopnosti EU vůči Asii i USA, když ale návrh skutečně vznikl, zdá se, že jsou německé zájmy opět přednější než evropské a z myšlenek zůstanou jenom prázdná slova. Jiné členské státy EU Německo z upřednostňování vlastních zájmů obviňují dlouhodobě. Nyní se Němci mj. obávají, že by převzetím mohlo dojít k ohrožení financování „Mittelstandu“ – malých a středních výrobců, kteří představují páteř německé ekonomiky. Podle autorů měla německá vláda o celé situaci daleko lépe komunikovat, za „komunikační katastrofu“ považuje postup německé vlády např. i bývalý hlavní ekonom ECB Peter Praet.

K budoucnosti pojištění vkladů a k regulaci fúzí a akvizic ze strany Evropské centrální banky se na podzim vyjádřili v rozhovorech různí její představitelé. Obecně o roli ECB při konsolidacích mezi bankami informuje stránka *What is the ECB's role in bank mergers and acquisitions?*¹². Evropská centrální banka zachovává při přeshraničních konsolidacích neutrální postoj a každou transakci posuzuje čistě po technické stránce. Posuzuje se životaschopnost a udržitelnost transakce tak, aby výsledná bankovní skupina plnila veškeré požadavky z hlediska dohledu. Kontroluje se např. výše kapitálu, likvidita či důvěryhodnost projekcí. Povaha dohledu ze strany ECB nicméně závisí na typu transakce. U fúzí, které jsou regulovány vnitrostátním právem, záleží například na tom, zda byla v dané zemi svěřena pravomoc schvalování fúzí vnitrostátnímu orgánu (právní úprava se mezi členskými státy liší). U akvizic musí ECB potvrdit každé nabytí podílu v bance, které představuje 10 % a více akcií či hlasovacích práv. To, že by případně došlo ke vzniku velké banky, není pro ECB překážkou.

V nedávné době, konkrétně ve druhé polovině listopadu, se k tomuto tématu vyjádřila¹³ například Anneli Tuominen, členka Rady dohledu ECB. Tuominen souhlasí s tvrzením, že největší překážku přeshraničních fúzí tvoří v současné době evropské předpisy – bankovní skupiny například nemohou volně přesouvat kapitál mezi dceřinými společnostmi v různých jurisdikcích. Evropský systém pojištění

¹⁰ SMITH, Geoffrey. *EU cross-border bank mergers pose real risks, Nagel warns*. Online. In: Politico. October 1, 2024 7:47 pm CET. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/joachim-nagel-central-bank-bundesbank-commerzbank-sovereign-risk-specter-italy-german/>. [cit. 2025-01-08].

¹¹ TREECK, Johanna; MARTUSCELLI, Carlo a BOFFA, Carlo. *Germany torpedoed EU dreams of being a financial superpower*. In: Politico. September 25, 2024 4:15 am CET. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/europe-financial-ambition-slam-germany-opposition-olaf-scholz-commerzbank/>. [cit. 2025-01-08].

¹² EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *What is the ECB's role in bank mergers and acquisitions?* Online. 5 April 2019. Dostupné z: https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/banking-supervision-explained/html/bank_mergers_acquisitions.en.html. [cit. 2025-01-08].

¹³ TUOMINEN, ANNELI a ABOUHOSSEIN, Kian. *What lies ahead for the European banking sector?* In: European Central Bank. Online. 22 November 2024. Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/interviews/date/2024/html/ssm.in241122~2163c42f53.en.html>. [cit. 2025-01-08].

vkladů je podle ní zásadní ze tří důvodů: kvůli dosažení jednotného bankovního trhu, zlepšení krizového řízení a posílení finanční stability. Předsedkyně Rady dohledu Claudia Buch v listopadovém rozhovoru neutralnost ECB vzhledem k domácím vs. zahraničním fúzím potvrdila¹⁴. Uvedla, že ECB má jasně stanovená kritéria, která v rámci dohledu posuzuje, nemůže tak transakci podpořit či zamítnout na základě toho, že dochází k převzetí bez politické podpory domovské země. Podle Buch není úkolem ECB hodnotit slova národních politiků. Nevraživost vlády určitého státu vůči transakci zároveň nelze označit za geopolitické riziko. ECB dále například nehodnotí ani úvěrová rozhodnutí bank a rovněž není orgánem, který dohlíží nad hospodářskou soutěží. Dořešit chybějící prvky bankovní unie Buch považuje za nezbytné. Kerstin af Jochnick, bývalá členka Rady dohledu, v zářijovém článku *The banking union's unfinished business*¹⁵ pro magazín Eurofi zveřejněném na webu ECB rovněž hájila potřebu třetího pilíře bankovní unie (společného pojištění vkladů). Uvedla, že neexistence společného systému pojištění bankovních vkladů a absence celounijní perspektivy v makroobezřetnostní politice významně přispěly k posílení národního charakteru bankovních systémů.

Aktuální situace

Banka Unicredit svůj podíl v Commerzbank během prosince ještě navýšila, a to téměř na 30 %. Pokud její podíl 30% hranici převýší, bude muset veřejně předložit nabídku na převzetí¹⁶. Zda v oblasti evropských přeshraničních bankovních fúzí dojde v letošním roce skutečně k nějakému průlomů, se jistě teprve ukáže. Deník Financial Times uvedl v článku o finančních výsledcích evropských bank, že si jejich akcie vedly v loňském roce nejlépe od roku 2010, zároveň se ale finanční instituce vzhledem ke klesajícím úrokovým sazbám a potlačenému hospodářskému růstu v Evropě snaží ušetřit, a právě proto uvažují o akvizicích a fúzích¹⁷. Evropský systém pojištění vkladů se zdá být zatím stále politicky neprůchodný. V listopadu 2024 nicméně euroskupina vydala prohlášení ke konkurenceschopnosti evropské ekonomiky, ve kterém uvádí, že je odhodlána dokončit bankovní unii v souladu se svým dřívějším prohlášením z roku 2022 o budoucnosti bankovní unie¹⁸.

¹⁴ BUCH, Claudia; BUFACCHI, Isabella; MADELIN, Thibaut; OSMAN, Yasmin a STUMPF, Andres. *Interview with Expansion, Handelsblatt, Il Sole 24 Ore, Les Echos*. In: European Central Bank. Online. 5 November 2024. Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/interviews/date/2024/html/ssm.in241105~1916c5d68a.en.html>. [cit. 2025-01-08].

¹⁵ AF JOCHNICK, Kerstin. *The banking union's unfinished business*. In: European Central Bank. Online. 10 September 2024. Dostupné z: https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/interviews/date/2024/html/ssm.in240910_2~b2eda32f8e.en.html. [cit. 2025-01-08].

¹⁶ ČTK. *UniCredit zvýšila podíl v Commerzbank. Rojí se spekulace, že chce německou banku ovládnout*. Online. In: Newstream.cz. 18. 12. 2024 10:32. Dostupné z: <https://www.newstream.cz/money/unicredit-zvysila-podil-v-commerzbank-roji-se-spekulace-ze-chce-nemeckou-banku-ovladnout>. [cit. 2025-01-08].

¹⁷ FOY, Simon. *Eurozone bank shares poised for best year-end since 2010*. Online. In: FT.com. December 30 2024. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/ee4ceaf4-02c3-4afc-989f-681babc1cc31>. [cit. 2025-01-08].

¹⁸ EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Competitiveness of the European economy - statement of the Eurogroup in inclusive format*. Online. In: Consilium. 4 listopadu 2024 18:25. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/11/04/competitiveness-of-the-european-economy-statement-of-the-eurogroup-in-inclusive-format/>. [cit. 2025-01-08].

Daně

Christian Sterzinger

Aktuelle Änderungen des UStG und der UStDV durch das JStG 2024 und weitere Änderungsgesetze **Aktuální změny zákona o dani z přidané hodnoty a prováděcího nařízení k zákonu o DPH** **zákonem o daních na rok 2024 a další pozměňovací zákony**

Umsatzsteuer-Rundschau, Jg. 73, (2024) Nr. 23, S. 869-890

Podrobný souhrn pojednává o 46 změnách zákona o DPH (Umsatzsteuergesetz) a jeho prováděcího nařízení. Autor systematicky probírá změny, které vstoupily v platnost schválením ročního daňového zákona pro r. 2024 (JStG 2024) s účinností k 1.1.2025, a změny na základě čtvrtého zákona ke snížení byrokratické zátěže občanů, hospodářství a správy. Změny se týkají mj. oblastí odpočtu daní na vstupu pro vybraná odvětví, redefinici pojmů dodání díla, přeshraničního zdanění v režimu one-stop-shop, zvláštního statutu severního Irsku, problematiky místa dodání služby v případě virtuálních událostí a streamovacích služeb, osvobození od daně pro vzdělávací služby a aktivity, odpočtu daně na vstupu pro obrat osvobozený od daně, elektronického podání určitých daňových přiznání, přihlašovací povinnosti, diferenčního zdanění a modernizace poštovního práva. - Poznámky.

Ine Lejeune

Au secours de la TVA : it is time for a true union VAT system to benefit businesses, member states and the EU budget

Na pomoc DPH : je čas na vznik skutečně unijního systému DPH, který by prospěl podnikům, členským státům i evropskému rozpočtu

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 261-262

V r. 1957, dva roky po zavedení DPH ve Francii, vyšla kniha "Au secours de la TVA", jejímž cílem bylo poukázat na nedostatky v nastavení této daně. Autorka s odkazem na tuto knihu i vznikající odborný příspěvek evropské expertní skupiny pro DPH uvádí ve svém sloupku některá opatření, která by byla podle jejího názoru prospěšná. Jedná se konkrétně o: rozšíření daňového základu a sjednocení pravidel pro odpočet, přijetí unijního kodexu pro DPH, zřízení evropského úřadu pro DPH, vytvoření efektivního mechanismu pro řešení sporů, umožnění přímého přístupu ke specializovanému daňovému soudu a přijetí dlouhodobé unijní strategie pro DPH co nejdříve to bude možné.

Karim Tourmous and Aurélie Soldai

Belgian VAT exemption for transactions on cryptocurrencies : scope of application and boundaries

Výjimka pro transakce s kryptoměnami u belgické DPH rozsah aplikace a limity

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 285-289

Představení belgického režimu DPH u kryptoměn. Článek popisuje tamní výjimku z DPH na měnové transakce a rozebírá, zda lze výjimku aplikovat i na kryptoměny a jak z daňového pohledu posuzovat těžbu kryptoměn. Autor uvádí, že tzv. NFT nejsou považovány za platební prostředek ale sběratelský předmět, a tak na ně, na rozdíl od kryptoměn, výjimku aplikovat nelze. - Poznámky.

Maurizio Bancalari and Marzia Manica

A brand-new Italian VAT decree : Italy is looking forward to a closer harmonization with EU VAT principles

Úplně nový italský výnos o DPH : Itálie se těší na těsnější harmonizaci s evropskými principy DPH

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 273-277

Italská vláda připravuje na r. 2025 reformu tamní DPH. Cílem reformy je větší sladění italské DPH s evropskými předpisy a zjednodušení pravidel (reorganizace legislativy). Článek přibližuje chystaná opatření. Jedná se o změnu podmínek pro uvalení DPH (italské právo bylo mj. přísnější než evropské v definici "dodání zboží"), revizi výjimek, racionalizaci sazeb, revizi mechanismu a kritérií odpočtu. Dále by mělo dojít ke změně režimu u seskupení pro účely DPH. Článek je doplněn tabulkou s přehledem chystaných změn. - Poznámky.

José Luis Ribeiro Brazuna

Brazilian VAT/GST reform : digital platforms' collection liability

Brazilská reforma DPH/daně z obratu : odpovědnost digitálních platform za výběr daně

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 263-268

Autor v příspěvku informuje o nových povinnostech, které byly v Brazílii uloženy digitálním platformám reformou schválenou v r. 2023. Digitální platformy, včetně těch sídlících v zahraničí, budou odpovědné za výběr tzv. sjednocené daně ze zboží a služeb (IBS) a sociálních příspěvků (CBS) ze stejných transakcí. Součástí článku je i autorův návrh na úpravu opatření. - Poznámky.

Romero J.S. Tavares and Isabel Verlinden

Domestic transfer pricing laws versus global standards : harmonizing in dissonance within the G20 and beyond

Domácí legislativa k převodním cenám vs. globální standardy : harmonizace nesouladu nejen na úrovni G20

Bulletin for international taxation, Vol. 78, (2024) No. 11, p. 449-456

V letech 2017 a 2022 došlo k zásadní změně pravidel OECD pro převodní ceny. Existují nástroje, jak zajistit jednotný výklad pravidel mezi různými zeměmi a regiony, i přesto však mohou vznikat situace, kdy hrozí rozdílná interpretace a v konečném důsledku i riziko dvojího zdanění (například při vzniku transakce se zemí mimo OECD nebo se státem, se kterým není uzavřena bilaterální smlouva). Autoři jako řešení doporučují rozšířit využívání "MAP" (procedura či postup vzájemné dohody; mutual agreement procedure). Předložena je případová studie o brazilské legislativě a jejím souladu s pravidly OECD. Součástí článku je rovněž tabulka, která informuje o souladu domácí legislativy různých zemí OECD s pravidly OECD. - Poznámky.

Simona Hornochová ; rozhovor vedla Martina Sobková

Finanční správa pracuje s velkým množstvím dat a informací různého druhu

Bankovníctví, Sv. 32, (2024) č. 12, s. 16-19

Rozhovor s generální ředitelkou Finanční správy ČR S. Hornochovou se věnuje problematice boje s šedou ekonomikou, nástrojům a postupům k identifikaci a kontrole subjektů působících v šedé ekonomice a strategii boje proti nelegálním praktikám. Generální ředitelka se vyjadřuje také k modernizaci služeb finanční správy, k daňovému informačnímu systému nDIS, jenž je klíčovou součástí digitální strategie finanční správy, a k dalším plánům v oblasti digitalizace. Zmiňuje rovněž činnost Daňové kobry, spolupráci s finančními institucemi v oblasti boje proti praní peněz, význam bezhotovostních plateb i nejčastější typy daňových podvodů a nelegálních praktik v rámci šedé ekonomiky.

Bob Michel

International Association of Tax Judges (IATJ) webinar : tax courts and artificial intelligence

Webinář Mezinárodní asociace daňových soudců : daňové soudy a umělá inteligence

Bulletin for international taxation, Vol. 78, (2024) No. 11, p. 436-441

Příspěvek shrnuje obsah dalšího webináře Mezinárodní asociace daňových soudců. Webinář se konal 26. dubna 2024, jeho tématem byla tentokrát umělá inteligence v kontextu daňových soudů (otázky s ní spojené, příležitosti, její používání daňovými správami, daňovými soudy i právníky, pokyny a pravidla pro její používání). - Poznámky.

Petr Vondraš

Jaké jsou právě schvalované změny v DPH?

Účetnictví v praxi, Sv. 28, (2024) č. 11-12, s. 16-21

Pokračování průvodce velkou novelou zákona o dani z přidané hodnoty, která byla předložena v červnu 2024 Poslanecké sněmovně a podepsána prezidentem 18.12.2024 (tisk č. 726). Účinnost většiny 445 změnových bodů má nastat 1.1.2025, i když novela zahrnuje i ustanovení s pozdější účinností. V této části autor představuje změny v rámci dne uskutečnění plnění a povinnosti plnění přiznat; v rámci základu daně a jeho opravy; u vrácení daně z nedobytných pohledávek; daňové sazby ve vztahu k nemovitostem; u dodání nemovitostí; u opravy odpočtu daně; nároku na vrácení daně a poměrného a kráceného nároku.

Katia Cejie

Let's end the fuss about home offices as permanent establishments for cross-border teleworking
Pojďme ukončit povyk okolo domácích pracovišť jako stálých provozoven při přeshraniční práci na dálku

Bulletin for international taxation, Vol. 78, (2024) No. 11, p. 426-435

Autorka se v příspěvku zabývá vznikem stálé provozovny pro účely daně z příjmů (permanent establishment) při práci na dálku z domova z jiného státu. Je rozebráno, jak tuto situaci řeší Švédsko i jaký přístup má OECD, a zmíněny jsou rovněž příklady z dalších evropských i mimoevropských zemí. Následně autorka řeší, jak pravidla pro vznik stálé provozovny při práci z domova v jiné zemi učinit předvídatelnější a použitelnější. - Poznámky.

Zdeněk Fojtík

Možnosti snížení zdanění na dani z příjmů u fyzických osob prostřednictvím daňového přiznání

Účetní a daně, Sv. 27, (2024) č. 12, s. 19-26

Článek se zaměřuje na nezdanitelné části základu daně z příjmů fyzických osob dle § 15 zákona o daních z příjmů. Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může v r. 2024 za splnění stanovených podmínek snížit základ daně o částky poskytnutých bezúplatných plnění na zákonem stanovené účely; o úroky zaplacené z úvěru, který poplatník použil na financování bytových potřeb; o částky zaplacené na jeho některé podporované produkty spoření na stáří a pojištění dlouhodobé péče. Autor se věnuje zejména oblastem, ve kterých daňoví poplatníci nejčastěji chybují a nebo mají nejasnosti. Rovněž rozebírá, jakým způsobem mají poplatníci svůj nárok na uplatnění snížení základu daně prokázat a doložit správci daně v daňovém přiznání.

Zdeněk Morávek

Nájem obecního nemovitého majetku z pohledu DPH

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 20, (2025) č. 1, s. 73-77

V praxi obcí se poměrně často vyskytují případy nájmu nemovitých věcí, nicméně oblast DPH neupravuje výslovně, co se za nájem považuje, což v praxi přináší časté aplikační potíže. Příspěvek se zaměřuje na problematiku nájmu nemovitých věcí z pohledu DPH a na judikaturu Soudního dvora EU i národních soudů upřesňující, kdy se jedná o nájem nemovitosti ve smyslu evropské směrnice o DPH a rovněž, kdy je tento nájem osvobozen od daně. Samostatně autor řeší problematiku krátkodobého pronájmu, ubytovacích služeb, nájmu prostor a míst k parkování i možnost dobrovolného zatížení plnění daní na výstupu. Pro dokreslení využívá řadu praktických příkladů.

Marco Allena

The new Italian cooperative compliance regime

Nový režim součinnosti při dodržování daňových povinností v Itálii

European taxation, Vol. 64, (2024) No. 10, p. 479-485

Příspěvek popisuje vývoj a hlavní charakteristiky italského režimu součinnosti při dodržování daňových povinností (cooperative compliance regime) od jeho zavedení v r. 2015 až po současnost. Zaměřuje se zejména na změny režimu v důsledku nedávné daňové reformy, která položila základy pro systém reagující na nové pojetí vztahu mezi daňovými úřady a daňovými poplatníky. Vzájemný vztah by měl zdůrazňovat spolupráci a včasnou komunikaci mezi stranami a být méně autoritativní. Po představení prvků daňové reformy související s danou oblastí autor přibližuje změny režimu součinnosti a hodnotí její přínos. Zdůrazňuje, že Itálie patří mezi průkopníky prosazující transparentní vztah a spolupráci mezi daňovými úřady a daňovými poplatníky. - Poznámky.

Daniela Hohenwarter and Gunter Mayr

Pillar two and BEFIT : shocks and opportunities for the EU internal market

Pilíř dvě a BEFIT : otřesy a šance pro vnitřní trh EU

European taxation, Vol. 64, (2024) No. 10, p. 437-448

Projekt OECD BEPS hluboce ovlivnil daňovou politiku Evropské unie, utvářel vnitřní trh a daňové právo korporací v členských státech EU. Po zavedení směrnice ATAD a směrnice o zajištění globální minimální úrovně zdanění (obě mají původ ve druhém pilíři BEPS) přichází Evropská komise s návrhem směrnice BEFIT. V září 2023 byl představen její návrh - Business in Europe: Framework for Income

Taxation (BEFIT), který oživuje projekt společného základu daně z příjmů (CCTB). Autoři kriticky hodnotí návrh směrnice BEFIT, také v souvislosti s dalšími iniciativami OECD na poli mezinárodního zdanění. - Poznámka.

Karolína Zábojníková

Podíl výnosů z daní na HDP se v EU snížil

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 11-12, s. 39

Celkový podíl daňových výnosů na hrubém domácím produktu v Evropské unii dosáhl v r. 2023 40,0 % a oproti r. 2022 se snížil o 0,7 p. b. Po období 2013-2020, kdy se celkový výnos z daní k HDP držel na relativně stabilní úrovni, vedly následky pandemie a poté silná inflace ke změnám daňového zatížení v řadě evropských států. Nejvyšší podíl celkových daní měla Francie (45,6 %), Belgie (44,8 %) a Dánsko (44,1 %), v Česku dosáhl celkový podíl daní na HDP 34,1 % (což v rámci EU představuje podprůměr). Graf dokládá celkový objem daní a sociálních příspěvků v jednotlivých státech EU v r. 2023 (v % HDP).

Alena Wágner Dugová

Promíjení pokuty za opožděné tvrzení daně

Účetnictví v praxi, Sv. 28, (2024) č. 11-12, s. 4-9

Za pozdní podání nebo nepodání daňového přiznání jsou daňovým subjektům automaticky podle daňového řádu stanoveny sankce ve formě pokuty za opožděné tvrzení daně. Daňový subjekt si může podat žádost o prominutí této sankce, ale musí pro to splnit řadu podmínek a naplnit také ospravedlnitelný důvod prodlení. Autorka v článku vymezuje podmínky pro promíjení pokuty za opožděné tvrzení daně (základní pravidla jsou obsažena v ustanoveních § 259 a 260 daňového řádu), přibližuje důvody vylučující možnost promíjení i ospravedlnitelné důvody pro prominutí pokuty. Upozorňuje také na správní rozsudek Krajského soudu v Brně (čj. 30 Af 11/2022-31), který se týkal možnosti prominutí pokuty při selhání lidského faktoru při podání daňového přiznání.

Ad van Doesum

Revisiting the commissionaire fiction in EU VAT law : cause, effect and the role of identical supplies

Posouzení fikce pro komisní prodej podle evropské legislativy k DPH : příčina, účinek a role identických dodání

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 269-271

Součástí evropské směrnice o DPH je právní fikce týkající se komisního prodeje. Podle článku 14(2)(c) se za dodání zboží považuje také převod zboží na základě smlouvy, podle níž se vyplácí provize z prodeje. Článek 28 obsahuje obdobné ustanovení pro služby ("Jestliže se osoba povinná k dani podílí na poskytnutí služby a jedná přitom vlastním jménem, avšak na účet jiné osoby, má se za to, že obdržela i poskytla tuto službu ona sama."). Autor v příspěvku rozebírá různé pohledy na praktickou aplikaci těchto ustanovení (zda jsou identická dodání příčinou této fikce, nebo jejím důsledkem), přičemž se přiklání k druhé z možností. Součástí příspěvku je odkaz na názory dvou generálních advokátek SDEU - Tamary Čápety a Juliane Kokott. - Poznámky.

By Antoine Ferey, Benjamin B. Lockwood, and Dmitry Taubinsky

Sufficient statistics for nonlinear tax systems with general across-income heterogeneity

Postačující statistika pro nelineární daňové systémy s obecnou různorodostí napříč příjmy

The American Economic Review, Vol. 114, (2024) No. 10, p. 3206-3249

Autoři ve vysoce teoretickém článku předkládají vzorce pro optimální lineární a nelineární komoditní daně. Předpokladem je heterogenita (různorodost) v preferencích i dalších faktorech (dědictví, schopnost přesouvat příjmy, aj.). Charakterizovány jsou optimální daňové systémy u daně z příjmů a úspor. Předložené vzorce jsou aplikovány na zdanění úspor v USA - je zjištěno, že optimální daň z úspor je pozitivní a progresivní. - Poznámky.

Robert Müller

Tax challenges and potential opportunities arising from decentralized autonomous organizations
Daňové výzvy a potenciální příležitosti, které vznikají v souvislosti s tzv. decentralizovanými autonomními organizacemi

Bulletin for international taxation, Vol. 78, (2024) No. 11, p. 442-448

Autor se zabývá tzv. decentralizovanou autonomní organizací (DAO), což je elektronická entita založená na technologii blockchainu, a jejími daňovými důsledky. Nejprve představuje základní pojmy, technické souvislosti a fungování DAO, následně se pak věnuje daňové oblasti, tj. souvisejícím "výzvám" (jak klasifikovat DAO pro účely zdanění, kde se nachází sídlo, jaké národní procesní právo se na DAO vztahuje, zda danit na korporátní úrovni či na úrovni tokenu, kdo vyplňuje daňové přiznání). Přibližuje i navrhovaný přístup ke zdanění a právnímu ukotvení DAO ze strany koalice "COALA" (Coalition of Automated Legal Applications). V neposlední řadě je diskutováno využití DAO při správě daní. - Poznámky.

Zdeněk Burda

Úroky z prodlení v judikatuře správních soudů

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 11-12, s. 47-56

Úroky z prodlení jsou sankcí spojenou s pozdní úhradou daně a jejich výše se odvíjí v závislosti na době prodlení. Článek přináší komentované vybrané rozsudky Nejvyššího správního soudu z let 2022-2024 týkající se sporů v oblasti úroků z prodlení placených daňovým subjektem. Jednotlivé rozsudky judikují, že úrok z prodlení není trestem; situaci prvního daňového přiznání na daň vyšší, druhého na daň původní a úroku z prodlení; ospravedlnitelný důvod prominutí úroku nad rámec pokynu GŘ; při soudním zrušení rozhodnutí o odvolání proti platebnímu výměru o doměřené dani, aniž byly zrušeny platební výměry samotné, je nutné v evidenci daní zrušit i úroky z prodlení. Další judikáty se věnují oprávněnosti úroků z prodlení vzniklých dle žalobce jako důsledek přerušování činnosti způsobené nezákonnými zajišťovacími příkazy; možnosti přihlídnout při stanovení úroku z prodlení k majetkové situaci poplatníka a charakteru úroku při konkursu; započtení úroku z vratitelného přeplatku na úrok z prodlení.

Alfred Habaasa

VAT on imported services in Africa : why consumption and reverse charge concepts remain crucial
DPH z dovozu služeb v Africe : proč koncepty místa spotřeby a reverse charge zůstávají klíčové

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 279-284

Autor popisuje přístup afrických zemí při zdanění dovážených služeb prostřednictvím DPH. Rozebírá, jakým způsobem africké země přistupují k určení místa spotřeby a proč bývá jeho určení komplikované. Uvedena jsou soudní rozhodnutí z různých zemí, která se týkala určení místa spotřeby u dovezených služeb. Podle řady afrických států je místem spotřeby stát, kde sídlí zákazník. Většina afrických států zavedla mechanismus reverse charge, někdy v kombinaci s povinností "register and comply" (registruj se a dodržuj předpisy) pro zahraniční dodavatele. - Poznámky.

Fabiola Annacondia

VAT registration thresholds in Europe : (2024)

Registrační limity pro DPH v Evropě : (2024)

International VAT monitor, Vol. 35, (2024) No. 6, p. 290-293

Autorka v pravidelném každoročním příspěvku shrnuje výše obrátu, při jejichž překročení se poplatník musí registrovat jako plátc DPH v evropských zemích (členských i nečlenských v EU). Limity jsou uvedeny v přehledné tabulce doplněné vysvětlivkami v poznámkách pod čarou. Jak autorka uvádí, některé členské země mají stanovená zvláštní pravidla, podle kterých se k DPH musí za určitých podmínek registrovat i podnik s obrátem pod stanovenou hranicí (jde např. o Belgii, Maltu, Řecko a Francii). Na země, které tvořily EU v době platnosti dřívější směrnice o DPH, se mohou vztahovat jiné limity pro malé podniky. Dále autorka komentuje některá pravidla EU pro osvobození od daně. Od 1. ledna 2025 se dle evropské směrnice č. 2020/285/EU vztahují na malé podniky v EU zjednodušující pravidla díky zvláštnímu režimu. - Poznámky.

Zdeněk Morávek

Výdaje na osobní potřebu poplatníka

Účetní a daně, Sv. 27, (2024) č. 12, s. 14-18

Jedním z nejčastějších případů daňově neuznatelných výdajů jsou výdaje na osobní potřebu poplatníka. Současně se jedná o výdaj, který v praxi často bývá předmětem sporů mezi daňovými subjekty a správci daně. Některé výdaje mohou být vynaloženy zčásti v souvislosti s podnikáním a zčásti pro osobní potřebu. Autor se věnuje otázkám, co je nutné považovat za výdaje na osobní potřebu a jaká je daňová uznatelnost konkrétních výdajů. V článku seznamuje s několika závěry judikatury českých soudů, které řeší tyto otázky.

Kristýna Šedová

Význam recentní judikatury na téma zneužití práva pro daňovou praxi

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 11-12, s. 43-46

Po zakotvení zásady zákazu zneužití práva do daňového řádu v r. 2019 nadále přispívá k jeho dalšímu výkladu a aplikaci rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. Po shrnutí základních aspektů zneužití daňového práva představuje autorka dvě recentní soudní rozhodnutí na téma zneužití daňového práva (sp. zn. 5 Afs 114/2019-28 z června 2020 a sp. zn. 10 Afs 289/2021-42 z dubna 2022). Prvním rozsudkem posunul NSS důležitost získání daňové výhody, jelikož stanovil, že nelze uplatnit princip zneužití práva, pokud jednání daňového subjektu může mít i jiný účel než jen pouhé dosažení daňového zvýhodnění. Ve druhém rozsudku metodologicky vymezil zkoumání objektivní a subjektivní podmínky, jejichž současné splnění je pro použití zásady zneužití práva nezbytné, čímž přispěl ke sjednocení daňové praxe správců daně a krajských soudů.

Václav Benda

Změna pravidel pro registraci plátce od 1.1.2025

Finanční, daňový a účetní bulletin, Sv. 32, (2024) č. 4, s. 18-22

Podle vládního návrhu novely zákona o dani z přidané hodnoty by se s účinností od 1.1.2025 měla změnit pravidla pro registraci osob povinných k dani jako plátců daně v návaznosti na zavedení zvláštního režimu pro malé podniky. V článku jsou nejprve shrnuta aktuálně platná pravidla pro registraci plátců daně, a to jak pravidla pro registraci při překročení limitu obrátu, tak i další případy, kdy registrace vyplývá povinně ze zákona. Vysvětleny jsou i aktuálně platné podmínky pro dobrovolnou registraci. Poté autor objasňuje, jak se od ledna 2025 změní pravidla pro registraci jako plátce daně při překročení limitu obrátu, i další dílčí změny v pravidlech pro registraci plátce. Je zdůrazněno, že pro účely registrace se již nebude sledovat obrát za 12 předcházejících kalendářních měsíců, ale klíčový bude obrát v tuzemsku za kalendářní rok.

Jan Koreček

Změny zákona o dani z nemovitých věcí na zdaňovací období roku 2025

Finanční, daňový a účetní bulletin, Sv. 32, (2024) č. 4, s. 2-8

Změny zákona o dani z nemovitých věcí č. 338/1992 Sb. na zdaňovací období r. 2025 přináší nejen druhá část konsolidačního balíčku, ale i další zákony. Změn pro r. 2025 je ve srovnání s r. 2024 podstatně méně. Autor postupně představuje změny u lesních pozemků, změny v osvobození od daně z pozemků, daně ze staveb a jednotek i změnu právní úpravy týkající se poplatníků daně ze staveb a jednotek podle § 8 odst. 3 a 4. Dále se věnuje problematice koeficientů daně z nemovitých věcí (koeficienty podle počtu obyvatel; místní koeficient; koeficient 1,5) i změnám v podání daňového přiznání. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi

Sv. 2024, č. 25-26

Výhody a rizika zaměstnaneckých akcií včetně chystané novely (s. 1-5); Stručný přehled: Zvýšení minimální mzdy a daňové dopady (s. 6); Stručný přehled: Zvýšení průměrné mzdy a dopady do daní a pojistného (s. 6); Nejčastější chyby při podání daňového přiznání k dani z nemovitých věcí (s. 7-10); Odpočet DPH u vozidla - dotazy a odpovědi (s. 10); Co přinesly novely AML zákona v letošním roce? (s. 11-12); Dotazy a odpovědi: Úroky z hypotéky jako nezdanitelná část základu daně z příjmů; DPH a prodej zboží na e-shopu; Vklad kryptoměny (s. 12-14).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2024, č. 25-26**

Dary z pohledu DPH - pořízení majetku za účelem darování, specifika darovaných služeb, základ daně do konce r. 2024 a od r. 2025, dary od DPH osvobozené, dárky jako součást základu daně, dárek k předplatnému časopisu, majetek bezúplatně poskytnutý subdodavateli, DPH z bezúplatného dodání tepla (s. 1-5); Vliv sazebního zařazení zboží v DPH (s. 5-8); Dotazy a odpovědi: Režim přenesení daňové povinnosti (s. 8-9); Služba poskytovaná tuzemským plátcem do státu v EU (s. 9); DPH a prodej zboží na Slovensko neplátcí (s. 10); Poskytování sportovní činnosti - místo plnění (s. 10); DPH při nákupu bytu (s. 10-11); Pořizovací cena při použití zvláštního režimu podle § 90 ZDPH (s. 11); Režim one stop shop a DPH (s. 11-12).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Sascha O. Becker, Jared Rubin, and Ludger Woessmann

Religion and growth**Náboženství a hospodářský růst**

The Journal of economic literature, Vol. 62, (2024) No. 3, p. 1094-1142

Autoři v příspěvku analyzují vliv náboženství na hospodářský růst, a to prostřednictvím růstových modelů a prvků makroekonomické produkční funkce (fyzický kapitál, lidský kapitál, práce, technologie). Konstatují, že náboženství ovlivňuje hospodářský růst tím, že ovlivňuje preference jedinců, společenské normy i instituce. Předložena je syntéza odborné literatury k tomuto tématu. - Poznámky.

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Karel Marek

Akreditiv, smlouva o otevření akreditivu

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 11-12, s. 36-39

Autor představuje akreditiv jako platební instrument, který poskytuje příkazci i oprávněnému vyšší stupeň jistoty. Jeho používání se postupně rozšiřuje i v tuzemsku, jelikož může efektivně snížit rizika platební neschopnosti některého z obchodních partnerů. Článek přibližuje náležitosti smlouvy o otevření akreditivu; uvádí, že výstavce akreditivu oznámí oprávněnému v písemné formě bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy, že v jeho prospěch otevírá akreditiv, a sdělí mu jeho obsah. Závazek výstavce z akreditivu je nezávislý na právním vztahu mezi příkazcem a oprávněným. Autor dále charakterizuje akreditiv odvolatelný a neodvolatelný a rozebírá problematiku dokumentárního akreditivu. Zaměřuje se i na další druhy akreditivů a jejich využití dokládá na praktických příkladech.

Olaf Storbeck

ECB's Lagarde says 'darkest days' of high inflation are over**Lagardeová z ECB tvrdí, že "nejtemnější dny" vysoké inflace skončily**

Financial Times, Vol. 2024, No. 41818 (17.12.2024), p. 2

Prezidentka Evropské centrální banky Ch. Lagardeová v projevu na konferenci litevské centrální banky uvedla, že inflace v eurozóně bude pokračovat v klesajícím kurzu, a ECB tak bude odpovídajícím způsobem pokračovat ve snižování úrokových sazeb. Inflace v eurozóně poklesla z 10,6 % ke konci r. 2022 na 2,3 % ke konci listopadu 2024, s očekávaným poklesem na 2,1 % v r. 2026 a 1,9 % v r. 2026.

Yasmin Osman

EZB verlangt mehr Eigenkapital als Risikopuffer**ECB požaduje vyšší vlastní kapitál jako rizikovou rezervu**

Handelsblatt, Vol. 2024, No. 245 (18.12.2024), S. 29

Evropská centrální banka zvýšila pro letošní rok požadavek na objem rezervního vlastního kapitálu evropských bank z 11,2 % na 11,3 % jádrového kapitálu. Navýšení je výsledkem procesu SREP (Supervisory review and evaluation proces).

Andreas Kröner

EZB-Aufsicht als Wettbewerbsnachteil

Dohled ECB jako konkurenční nevýhoda

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 230 (27.11.2024), S. 29

Dotazník Spolkového svazu německých bank (BdB, Bundesverband deutscher Banken), poradenské společnosti KPMG a Centra finančních studií při Goethe-Universität Frankfurt zkoumal postoj německých bank k doзору ECB. Bankovní sektor pozitivně hodnotí efektivitu dozoru ve srovnání s národní koordinací, negativně hodnotí růst nákladů plynoucích z plnění regulace, zejm. v oblasti datové infrastruktury. Míru regulací také respondenti shledávají jako konkurenční nevýhodu ve srovnání zejm. s USA.

Sarah Mignot, Paolo Pellizzari, Frank Westerhoff

Fake news and asset price dynamics

Falešné zprávy a dynamika cen aktiv

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 244, (2024) No. 4, p. 351-379

Článek za pomoci modelu zkoumá dopad falešných zpráv (fake news) na dynamiku cen aktiv na finančních trzích. Dle autorů mohou falešné zprávy zahlcovat informační prostředí, a tím narušit proces vyhodnocení rizikovosti aktiva ze strany investora. Místo konvergence k ustálenému stavu může také cena rizikového aktiva podléhat výrazným výkyvům. Autoři dokazují, že realizace falešných kampaní může rovněž vést k dosažení podvodných zisků. Fake news ovšem nemusí mít vždy jen negativní charakter, i pozitivní nepravdivá zpráva může destabilizovat cenu rizikového aktiva. - Poznámky.

Cheng Leng, Robin Harding

China plans monetary policy shake-up

Čína chystá rozsáhlé změny peněžní politiky

Financial Times, Vol. 2025, No. 41831 (4.1.2025), p. 2

Čínská lidová banka se v průběhu letošního roku chystá snížit úrokovou sazbu ze současných 3,1 %. Podle vlastního vyjádření bude přikládat vyšší prioritu roli úprav úrokových sazeb a odklonu od kvantitativních cílů. PBoC se tak pravděpodobně chystá na reformu měnové politiky mířené na udržitelnější rozvoj, oproti dosavadní podpoře expanze bankovního sektoru a růstu půjček. Čínská centrální banka je pod rostoucím tlakem uplatňování kontroly spíše prostřednictvím úrokových sazeb, než dosavadním podrobným řízením bankovního sektoru. Záměrem čínské vlády jsou cílené investice v technologickém sektoru a snaha snížit deflační tendence.

Simon Foy

The rehabilitation of KPMG

Rehabilitace společnosti KPMG

Financial Times, Vol. 2024, No. 41794 (19.11.2024), p. 15

Článek popisuje, jak byl výkonný ředitel společnosti KPMG Jon Holt, zvolený v dubnu r. 2021, schopen odvrátit upadající trend této mezinárodní společnosti. Holt musel řešit problémy po svém předchůdci Billu Michaelovi. Z těchto důvodů byla pracovní smlouva s Holtem prodloužena až do r. 2029. Ovšem dle komentátorů je Holtova práce hotova jen z poloviny, jelikož je zapotřebí nejen odvrátit úpadek, ale také nastolit stabilní růst. Dále článek obsahuje komentáře respondentů, jenž hodnotí úroveň auditorů společnosti KPMG jako podprůměrnou ve srovnání s hlavní konkurencí.

Luboš Komárek

Role predikčních makroekonomických modelů v prognostickém procesu centrální banky

Bankovníctví, Sv. 32, (2024) č. 12, s. 10-13

Článek seznamuje s výsledky dotazníkového šetření České národní banky mezi centrálními bankami celého světa na téma "Role predikčních makroekonomických modelů v prognostickém procesu centrální banky". Makroekonomické modely poskytují centrálním bankám důležitý rámec pro komunikaci s veřejností a trhy. Pomáhají vysvětlovat důvody jednotlivých rozhodnutí a odhadovat dopady měnové politiky na ekonomiku. Zjištění dokládají, že většina centrálních bank ze vzorku 23 dotazovaných zemí vytváří makroekonomickou prognózu pomocí dvou a více predikčních makroekonomických modelů, pro tvorbu prognózy je typické využití DSGE modelu.

Alternativní predikční modely slouží ke zvýšení robustnosti analýz. V článku jsou podrobněji shrnuta další zjištění. -- Související rozhovor s viceguvernérem ČNB J. Fraitem na s. 14-15.

Max Seddon, Anastasia Stognei, Daria Mosolova

Russia struggles to tame inflation in 'overheating' war economy

Rusko stěží krotí inflaci v přehřívající se válečné ekonomice

Financial Times, Vol. 2024, No. 41822 (21.12.2024), p. 3

Ruská centrální banka zastavila zvyšování úrokových sazeb i navzdory rostoucí inflaci. Rozhodnutí je pravděpodobně politicky motivované. Měnová politika ruské centrální banky čelí kritice průmyslových podniků, které v podmínkách ruské válečné ekonomiky stagnují. Značné státní zakázky deformují pracovní trh, kdy soukromý sektor při současné výši úrokových sazeb nedokáže v rámci jednotlivých odvětví platově konkurovat státním podnikům, což vede k jednostrannému odlivu pracovní síly a další stagnaci ekonomiky.

Jakob Blume, Dana Heide, Moritz Koch, Julian Olk, Anke Rezmer, Carsten Volkery

Der russische Rubel bricht ein

Ruský rubl se hroutí

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 232 (29.11.2024), S. 8-9

Ruská centrální banka oznámila zastavení nákupu deviz na domácím trhu v reakci na bezmála 25% pád kurzu rublu v průběhu léta. Snaží se tak zamezit odlivu deviz ze země, která se potýká s negativními důsledky válečného hospodářství a klesající obchodní bilancí s ropou a zemním plynem. Bezprostřední příčinou posledního poklesu bylo uvalení amerických sankcí na Gazprombank (státní banku, která zajišťuje platební transakce za export uvedených surovin), která doposud výrazně sankcionována nebyla.

J. Blume, A. Cünnen, M. Maisch, A. Neuhaus, A. Rezmer

Schockmoment für die globalen Märkte

Okamžik šoku pro globální trhy

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 247 (20.12.2024), S. 32-33

Fed oznámil na r. 2025 dvě snížení úrokových sazeb oproti původně avizovaným čtyřem, což vyvolalo korekci na mezinárodních finančních trzích. Reakce byla nejsilnější v USA, kde přední indexy Nasdaq 100 a S&P 500 zaznamenaly 3,6% a 3% propad. Německý index Dax zaznamenal propad o 1,2 %. Výnosy z amerických desetiletých státních dluhopisů vzrostly o 0,11 % na 4,5 %, na vyjádření Fedu reagoval i bitcoin dočasným 5% propadem.

Naira Kotb, Jan-Niklas Brenneisen, Matthias Lengnick, Christian R. Proaño, Hans-Werner Wohltmann
Spillover effects between the stock market and the real economy in a mixed frequency agent-based macrofinancial model

Efekty přelévání mezi akciovým trhem a reálnou ekonomikou ve smíšeném makrofinančním modelu založeném na agentech

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 244, (2024) No. 4, p. 331-350

Článek ukazuje behaviorální makrofinanční model se smíšenou frekvencí, kde jsou reálné i finanční proměnné generovány denně. Každodenně shromažďované mohou být pouze finanční proměnné, protože frekvence jejich generování je stejná, data reálné ekonomiky jsou shromažďována pouze čtvrtletně (např. inflace, produkce). Hlavním cílem článku je prozkoumat, jak pravidlo měnové politiky, které reaguje na vysokofrekvenční aktualizace cen akcií, ovlivňuje makroekonomickou a finanční stabilitu ekonomiky. Autoři dokazují, že pozitivní reakce měnové politiky na ceny akcií může posílit stabilitu reálného i finančního sektoru, pokud mezi nimi existuje strukturální vztah. - Poznámky.

Leonidas Exuzidis

Der ungewisse Kurs der EZB : Inflation

Nerozhodný kurs ECB : inflace

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 232 (29.11.2024), S. 30-31

Debatu o postupu při snižování úrokových sazeb Evropskou centrální bankou komplikuje nepříznivá hospodářská situace v Německu a Francii. Následující krok sníží velmi pravděpodobně hlavní úrokovou sazbu o 25 bazických bodů. Hlavní úroková sazba zůstane v restriktivní rovině pravděpodobně i nadále, dokud inflace neklesne do rozmezí 2-2,5 %.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank

Sv. 32, (2024) č. 12

Daňové echo - moderní přístup k efektivní správě daní (s. 5); Role predikčních makroekonomických modelů v prognostickém procesu centrální banky (s. 10-13); Za předpokladu, že model popisuje fungování ekonomiky správně a bankovní rada koná v souladu s jeho doporučeními, by v ekonomice měla převládat cenová stabilita - rozhovor s viceguvernérem ČNB J. Fraitem (s. 14-15); Finanční správa pracuje s velkým množstvím dat a informací různého druhu - rozhovor s generální ředitelkou finanční správy ČR S. Hornochovou (s. 16-19); Změna v zákoně o bankách aneb co nového v regulaci (s. 20); AI governance v bankovníctví: od dodržování předpisů ke konkurenční výhodě (s. 21-23); Boj proti šedé ekonomice? Stát by měl jít příkladem (s. 26-27); Ačkoli prevence je značná, obětí stále přibývá - kyberbezpečnost (s. 30-31); Co přinese DLT evidence cenných papírů českému kapitálovému trhu? (s. 32-33); Úvěrové registry - od hromady dat k finančnímu vzdělávání (s. 41); Předpokládaný vývoj realitního trhu v kontextu vývoje sazeb (s. 48-49).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny**Everyone has their price****Každý má svou cenu**

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9426, p. 67

V souvislosti se znovuzvolením D. Trumpa americkým prezidentem a jeho vztahy s byznysovými představiteli se článek zabývá klientelismem a jeho ekonomickými důsledky nejen v USA. Citovány jsou závěry různých výzkumů na toto téma. Vliv klientelismu na hospodářský růst bývá i přes množství různých teorií obtížně prokazatelný. Zkorumpované státy bývají obecně chudší, není ale jasné, zda je příčinou opravdu korupce, nebo zda jsou korupce i chudoba důsledkem hlubších patologií. Jak ukazuje nedávný pokles cen amerických solárních akcií po Trumpově vítězství, může být klientelismus stejně špatný, jako nevhodně nastavená průmyslová politika. Mohou si tedy nyní občané USA "oddechnout", že se nic závažného neděje? Dle článku nikoli - úspěch jihovýchodní Asie, na kterou je v článku rovněž odkazováno, byl sice založen na korupci a průmyslové politice, podniky ale byly alespoň vystaveny tvrdé konkurenci v zahraničí. Nynější směšování štedrých dotací, vysokých cel a upřednostňování vybraných politikům nakloněných podniků může být pro americkou ekonomiku mnohem škodlivější, než jakkoliv neefektivní veřejné výdaje, navíc s vysokou cenou pro americkou demokracii.

Of doubt and data**O pochybnostech a datech**

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9427, p. 62

Čínští politici v prosinci 2024 diskutovali o tom, jaký cíl hospodářského růstu si stanovit. Podle toho Čína nastaví fiskální a měnovou politiku i svůj plán půjček a výdajů státních podniků. Hovoří se o tom, že bude cíl ambiciózní. Článek v souvislosti s tím a mj. i s odkazem na přednášku Gao Shanwena, která začala kolovat po internetu a stala se předmětem cenzury, rozebírá, jaký růst HDP si Čína může dovolit, aniž by vyvolala inflaci. Připomenut je podivný vztah mezi hospodářským růstem a inflací v Číně či mezi růstem a maloobchodními tržbami. Uveden je rovněž problém se zkreslením a dezinterpretací dat. Otázkou je, zda tvrzení z Shanwenovy cenzurované přednášky platí, obecně se však zdá, že politici sdílí jeho názor o potřebě stimulace ekonomiky.

Podium places : winners and losers**Kdo se jak umístil : vítězové a poražení**

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9427, p. 55-56

Redakce časopisu The Economist v pravidelném každoročním žebříčku hodnotí, jak si vedly různé světové ekonomiky. Posuzováno bylo celkově 37 spíše bohatších států. Jako první se umístilo Španělsko následované Irskem a Řeckem, na chvostu se pak ocitlo Estonsko, Litva a Turecko. Žebříček vznikl na základě pěti kritérií: reálný hospodářský růst (meziroční změna ve třetím čtvrtletí r. 2024), cen akcií (meziroční procentní změna), jádrová inflace (meziroční procentní nárůst), nezaměstnanost (procentní

změna mezi prosincem 2023 a říjnem 2024) a primární deficit či přebytek. Článek stručně komentuje pozici různých států podle daných kritérií a faktory, které ji ovlivnily. -- Viz i související příspěvky o španělské ekonomice na s. 10 a na s. 19-20.

Staying power : Ukraine's economy

Vydržet : ukrajinská ekonomika

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9428, p. 50-51

O přizpůsobování ukrajinské ekonomiky válečné situaci. Hospodářství Ukrajiny je o čtvrtinu menší než před válkou, zároveň je však zdravější než ekonomika soupeře - Ruska. Článek popisuje fáze, ve kterých se ekonomika Ukrajiny ocitla od r. 2022, a překážky, které během nich musela překonat, i zavedená opatření. Nyní ukrajinské hospodářství vstupuje do třetí fáze, která je spojena se zatím největšími hrozbami - s výpadky energií, nedostatkem pracovních sil a ztíženým financováním.

Markus Brunnermeier ; rozhovor vedl Malte Fischer

Trumps Programm heißt Disruption

Trumpův program se nazývá rozvrat

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 47, S. 40-41

Rozhovor s profesorem ekonomie na Princetonské univerzitě M. Brunnermeierem, který očekává, že nový prezident USA radikálně dereguluje americkou ekonomiku, což bude mít vážné důsledky pro Evropu.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

Marton Dunai, Paola Tamma

Hungary loses €1bn from disputes with EU

Maďarsko kvůli sporům s EU přijde o miliardu eur

Financial Times, Vol. 2025, No. 41829 (2.1.2025), p. 2

Evropská unie dočasně zmrazila 6,3 miliardy eur v dotacích pro Maďarsko kvůli posouzení dostatečnosti fungování právního státu v čele s V. Orbánem. Z uvedené částky Maďarsko pro r. 2025 přijde o 1,04 miliardy eur, protože do konce r. 2024 nebyly alokovány. Celkově je Maďarsku z různých důvodů blokováno 19 miliard eur finanční pomoci na postpandemickou obnovu.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Jan Kupčík

Česko je v prověřování zahraničních investic mírné, brzy se to může změnit

Právní rádce, Sv. 32, (2024) č. 11, s. 22-23

Český stát zavedl v r. 2021 vlastní režim prověřování zahraničních investic do českých podniků ze strany investorů ze zemí mimo EU, také v reakci na unijní nařízení z r. 2018. Autor charakterizuje zaměření českého režimu, který zahrnuje i dobrovolné konzultace a možnost zpětného prověřování ze strany MPO, a shrnuje efektivitu tohoto systému. Dále nabízí směr, kam by se mohla ochrana před problematickými zahraničními investicemi v ČR ubírat, také v souvislosti s návrhem nové podoby unijního nařízení o prověřování zahraničních investic z ledna 2024. V článku jsou vyjmenovány sektory, v nichž by měl členský stát investice povinně prověřovat.

Ashwani Singh, Achyutananda Mishra

Forced labour, global supply chain and TNCs : recent trends and practices

Nucená práce, globální dodavatelský řetězec a nadnárodní korporace : trendy poslední doby a praxe

Global trade and customs journal, Vol. 19, (2024) No. 10, p. 627-637

Příspěvek se věnuje problematice nucené práce (tzv. "modernímu otroctví") v dodavatelských řetězcích a ze strany nadnárodních korporací. Analyzován je rozsah tohoto problému, jsou předloženy odpovídající statistiky a problematika je rozebrána i v kontextu ochrany lidských práv v různých regionech (iniciativy, zákony a úmluvy v USA, Mexiku, Kanadě, EU, Indii; mezinárodní iniciativy). Uvedeny jsou i dvě konkrétní případové studie - kauza Rana Plaza z r. 2013 (pád tovární budovy v Bangladéši a úmrtí více než 1100 zaměstnanců textilky) a nucená práce Ujgurů v Číně. - Poznámky.

Fernando Piérola, Tatiana Yanguas

Foreword: (AI and international trade)

Předmluva: (umělá inteligence a zahraniční obchod)

Global trade and customs journal, Vol. 19, (2024) No. 11-12, p. 708-709

Používání nástrojů umělé inteligence (AI) se po několika letech od průlomu v jejím rozvoji stává stále běžnější součástí života. V oblasti zahraničního obchodu může AI přispět k optimalizaci dodavatelského řetězce, k usnadnění obchodu či ke zlepšení hodnocení rizik a odhalování podvodů. AI dále může pomoci při zpracovávání právních dokumentů či řešení sporů. Vedle usnadnění dokáže tato technologie rovněž předvídat do určité míry výsledek a snížit prostor pro chybu. Objevují se ovšem i rizika - vedle "halucinace" (poskytování na první pohled důvěryhodných odpovědí, ve skutečnosti ale vymyšlených či nesprávných) jde také o nejednotnost v její regulaci, což může v zahraničním obchodu vést ke vzniku necelních bariér. Úvodní příspěvek tematické sekce o umělé inteligenci v zahraničním obchodě shrnuje obsah jednotlivých článků. Ty se týkají kompatibility mezinárodního obchodního práva a umělé inteligence, využívání generativní umělé inteligence při právním rozhodování, role umělé inteligence při obchodních arbitrážích či "výzev" spojených s používáním umělé inteligence v zahraničním obchodě pro rozvojové země v Latinské Americe. -- Jednotlivé články tematické sekce viz s. 710-756.

Jiří Trousil

Jak se rodí nový rozměr spolupráce v EU

Clo-douane, Sv. 58, (2024) č. 12, s. 8-9

O novém rozměru spolupráce evropských celních správ s názvem EUCABET (European Union Customs Alliance for Borders Expert Team; Evropsko unijní expertní tým - Celní aliance pro hranice). Představena je struktura EUCABET, spolu s řízením, činností organizace a jejím financováním ze strany Evropské komise. Zmíněny jsou i další druhy spolupráce evropských celníků, okomentováno je rovněž české zastoupení v EUCABET. Oficiálně bude spolupráce zahájena v květnu 2025, setkávání bude probíhat formou videokonferencí.

Judith Henke

Die Macht der Opec schwindet

Moc Opec slábné

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 235 (4.12.2024), S. 30-31

OPEC po roce od shody na omezení těžby ropy zvažuje revizi dalšího postupu. Cena ropy za uplynulý rok klesla o 13 %. Patrný je pokles vlivu OPEC na celosvětové ceny, zejména kvůli slabé čínské mezinárodní poptávce, postupnému přezásobení trhu a rostoucímu vlivu států vyvážejících ropu mimo organizaci OPEC.

Julian Heißler

Make Germany pay again

Ať Německo znovu platí

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 47, S. 24-29

Trumpův tým se formuje a zaměřuje se na Německo. Obchod, automobilový průmysl, Ukrajina: Berlín je považován za obzvláště slabý a nedůsledný.

Edward White, Cheng Leng, Kana Inagaki, Stephen Morris

Musk and the Middle Kingdom

Elon Musk a Říše středu

Financial Times, Vol. 2024, No. 41803 (29.11.2024), p. 15

Vítěz amerických prezidentských voleb D. Trump hovoří o zavedení vysokých dovozních cel mimo jiné na čínské elektromobily. Článek uvádí, že silná provázanost Muskovy automobilové firmy Tesla na Čínu může hrát roli v budoucím vyjednávání s čínskou vládou ohledně realizace těchto cel, obchodní zájmy amerického podnikatele E. Muska jsou velmi závislé na čínském dovozu. Autoři popisují vztahy mezi Muskem a čínskou vládou v minulosti; dle vyjádření bývalého vysokého manažera společnosti Tesla byl Musk vždy pro-čínský. Dle článku může Elon Musk v tomto ohledu působit jako divoká karta Trumpova prezidentského kabinetu.

Petr Taranda

Nad novelou zákona o celní správě

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 11-12, s. 40-42

Příspěvek analyzuje změny zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, v důsledku přijetí konsolidačního balíčku, s účinností od 1.7.2025. Novela přináší reformu systému celních úřadů ve formě snížení jejich počtu a optimalizace zátěže. Vytvořením šesti celních úřadů v pěti největších městech (Praha, Brno, Plzeň, Ostrava a Liberec) byl měl být odstraněn současný stav výrazné disproporce v zatížení jednotlivých úřadů. V návaznosti na problematiku územních pracovišť celních úřadů dává novela do rukou generálního ředitele GŘC další kompetence. Autor také zvažuje další okolnosti a účinnost proklamovaných úspor, které by změny měly přinést.

Andrew England, Alice Hancock

Qatar threatens sales of gas to EU if Brussels law is enforced

Katar vyhrožuje dodávkám plynu do EU, pokud bude vymáháno evropské právo

Financial Times, Vol. 2024, No. 41823 (23.12.2024), p. 2

Katar oznámil snížení či zastavení dodávek kapalného plynu do Evropy, pokud budou členské země EU důsledně vymáhat požadavky na dodržování lidských práv a klimatické neutrality vyplývající ze směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti. Evropská pokuta ve výši 5 % pro dodavatelské podniky je podle tamního ministra energetiky Saada al-Kaabihho dostatečným důvodem pro nalezení jiného odbytí.

Ondřej Kalivoda

Tulli: strážce hranic na severu Evropy

Clo-douane, Sv. 58, (2024) č. 11, s. 8-9

Stručné představení finské celní správy (Tulli). Struktura a hlavní úkoly finské celní správy, využívání moderních technologií, boj proti kybernetické kriminalitě. Spolupráce s finskou policií (Poliisi).

Podnik a podnikání

Raphael Minder

Czech takeover of US ammunition market Kinetic wins approval from shareholders

České převzetí amerického trhu s municí společnosti Kinetic získalo souhlas akcionářů

Financial Times, Vol. 2024, No. 41801 (27.11.2024), p. 8

Český průmyslově technologický holding Czechoslovak Group (CSG), zaměřený na zbrojní průmysl, převzal podíl na americkém trhu akvizicí skupiny Kinetic ve výši 2,23 mld. dolarů. Tímto převzetím se CSG stane největším západním výrobcem střeliva malé ráže. -- Viz také HN č. 252/2024 (31.12.2024), s. 10-11.

Paola Tamma, Alice Hancock

Europe wraps itself in a web of new rules

Evropa se zavíjí do nové sítě pravidel

Financial Times, Vol. 2024, No. 41821 (20.12.2024), p. 15

Blíže k regulacím v rámci EU se zaměřením na konkurenceschopnost automobilového sektoru, zejména ve srovnání s USA. Článek poukazuje na rozdíl v množství regulačních opatření, která upravují fungování automobilového sektoru se zaměřením na elektromobilitu a ekologičnost: v letech 2019-2024 přijaly USA 3.725 zákonných nařízení a vyhlášek, EU pak 13.492. Článek zmiňuje odlišné názory na evropskou legislativu (včetně podpory jejího zjednodušení či snížení regulace) a možný dopad po nástupu D. Trumpa do druhého funkčního období.

Carsten Volkery

Rüstungsindustrie fordert neue EU-Mittel : Verteidigung

Zbrojní průmysl potřebuje další unijní prostředky : obrana

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 225 (20.11.2024), S. 14

Evropský zbrojní průmysl v uplynulém roce zaznamenal růst obrátu o 17 % na 159 miliard eur, a je tak nejrychleji rostoucím průmyslovým odvětvím v Evropě. Potýká se však s nedostatkem výrobních kapacit. Ministři obrany Francie a Německa se shodují, že odvětví potřebuje unifikační reformu (kvůli

zlepšení mezinárodní konkurenceschopnosti, zejm. s ohledem na USA). Přední firmy v odvětví se pak potýkají s nedostatkem financí k dalšímu rozvoji, což se promítne do podoby Evropského finančního rámce na roky 2028-2034, kdy první jednání začnou během příštího roku. Článek zmiňuje i možnosti zapojení Evropské investiční banky (EIB).

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Bricking it

Měnová politika a dostupnost bydlení

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9428, p. 54

Jako příčiny drahého bydlení se uvádějí faktory na straně nabídky (nedostatečná výstavba) i poptávky (pokles úrokových sazeb zvýšil ceny aktiv, včetně bydlení). Nicméně - úrokové sazby po pandemii nemoci covid-19 rostly a ceny bydlení se nezměnily, proč? Článek s odkazem na nové studie rozebírá, zda má na dostupnost bydlení vliv měnová politika. Ze studií vyplývá, že řešením "hádanky", proč nedošlo k poklesu cen bydlení, i když úrokové sazby v minulých letech rostly, je vztah mezi fixní nabídkou a změnami v poptávce.

Byty na podzim zdražují především v regionech : nájemní trh se utrhl ze řetězu

Profi poradenství & finance, Sv. 12, (2024) č. 11, s. 12-15

Analýza vývoje cen nemovitostí v ČR ve 3. čtvrtletí r. 2024. Mezi hlavní trendy patří pokračující segmentace trhu, kdy je růst cen pro jednotlivé druhy nemovitostí i lokality velmi rozdílný. Pražský trh svou cenovou stagnací reaguje na reálnou kupní sílu, cena bytů ve Středočeském kraji rostla zhruba o 6 %. Na nových rekordech je nájemní trh, a to jak rychlostí růstu cen, tak počtem zájemců o nájemní bydlení. Tabulka ukazuje ceny nemovitostí v jednotlivých krajích ČR ve 3. čtvrtletí r. 2024. Grafy dokládají kvartální dynamiku cen bytů, domů a nájemních bytů za poslední rok a vývoj počtu zájemců na jeden nájemní inzerát v období duben 2022 až říjen 2024. -- K vývoji cen nových bytů v Praze viz s. 40-41; k investicím do nemovitostí viz s. 42-45.

Silvie Lukavcová

Dokončené byty stále na dobré vlně

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 11-12, s. 34-35

Statistický pohled na dynamiku bytové výstavby v Česku v r. 2023. Z dlouhodobého pohledu zůstává r. 2023 i přes meziroční pokles pátým nejúspěšnějším v počtu dokončených bytů, u bytů v bytových domech se jedná dokonce o druhý nejúspěšnější rok od vrcholu z r. 2007. Autorka upozorňuje na značné rozdíly mezi výsledky krajů a na zkrácení doby výstavby o 8 měsíců na 33 měsíců. Velikost bytů se výrazně nezměnila, vzrostly ale investiční náklady. Připojuje rovněž nejběžnější charakteristiky nově postavených bytů a rodinných domů. Graf ilustruje náklady na výstavbu jednoho bytu nebo rodinného domu v r. 2023 v jednotlivých krajích ČR a průměrnou užitnou plochu vystavěných domů a bytů.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Tomáš Procházka

Budoucnost flexibilní novely zákoníku práce se teprve tvoří

Právní rádce, Sv. 32, (2024) č. 11, s. 24-25

Článek se věnuje připravovaným změnám pracovního práva ve formě flexibilní novely zákoníku práce. Legislativní proces u návrhu novely byl v říjnu 2024 na počátku. Autor představuje nejzajímavější navrhované změny: problematiku výpovědi bez uvedení důvodu, prodloužení zkušební doby, sloučení obou zdravotních důvodů výpovědi do jednoho; dále změny u výpovědní doby, u práce při čerpání rodičovské dovolené, u řetězení pracovních poměrů na dobu určitou, i v oblasti odměňování.

Zdeněk Schmied

Další významná novela zákoníku práce od 1.8.2024 a 1.1.2025

Finanční, daňový a účetní bulletin, Sv. 32, (2024) č. 4, s. 9-14

Nedávná novela zákoníku práce č. 230/2024 Sb. byla původně koncipována jako čistě transpoziční, reagující na požadavky evropské směrnice o přiměřených minimálních mzdách v EU (č. 2022/2041/EU). Jejím hlavním cílem bylo zavést valorizační mechanismus jakožto předvídatelné pravidlo pro stanovení a včasné vyhlášení výše minimální mzdy pro následující kalendářní rok (nejpozději do 30.9.). V průběhu legislativního procesu byly do novely zapracovány další věcné změny více institutů pracovního práva. V příspěvku jsou přiblíženy tyto další změny směřující ke snížení byrokratické zátěže zaměstnavatelů a zvýšení flexibility pracovních vztahů (kolektivní vyjednávání, zaměstnanci ve zdravotnictví, rozvrhování pracovní doby, odměňování - zrušení zaručené mzdy a úprava zaručeného platu, aj.). -- Přehledné shrnutí změn viz Práce a mzda č. 12/2024, s. 16-19.

Joanna Malecka, Dominik Czerkawski, Jarmila Duhacek Sebestova

Driving economic inclusion : analyzing the participation of individuals with disabilities

Podpora ekonomického začlenění : analýza účasti osob se zdravotním postižením na trhu práce

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 27 (2024), No. 4, p. 1-15

Studie zkoumá problematiku zaměstnávání osob se zdravotním postižením se zaměřením na efektivitu podpůrných programů začleňování do pracovního trhu. Autoři analyzují ekonomickou aktivitu zdravotně postižených osob v mikro, malých, středních a velkých podnicích v Polsku, ovšem dle jejich názoru lze výsledky interpretovat také na další země visegrádské čtyřky. Data byla shromážděna prostřednictvím online dotazníku. Zjištění ukazují, že lidé s těžkým zdravotním postižením (8,3%) mohou čelit větším problémům v přístupu ke zdrojům na podporu jejich vlastního podnikání ve srovnání s podnikateli se středně těžkým (66,7%) až lehkým (25%) zdravotním postižením. Autoři identifikují významné faktory, které přispívají k aktivnímu zapojení osob se zdravotním postižením do pracovního procesu. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://www.ekonomie-management.cz/archiv/search/detail/2150-driving-economic-inclusion-analyzing-the-participation-of-individuals-with-disabilities/>

Maximilian Blömer, Elena Herold, Max Lay, Andreas Peichl, Ann-Christin Rathje, Paul Schüle, Anne Steuernagel

Labour market trends and income inequality in Germany, 1983-2020

Trendy trhu práce a příjmová nerovnost v Německu v letech 1983-2020

Fiscal studies, Vol. 45, (2024) No. 3, p. 325-342

Studie přináší analýzu vývoje nerovnosti v Německu v období 1983-2020 se zaměřením na změny na trhu práce a na příjmovou nerovnost. Autoři zkoumají různé faktory ovlivňující vývoj nerovnosti na úrovni domácností, zvažují dynamiku hodinových výdělků a nastavení mezd. Jako hlavní trend na německém trhu práce identifikují růst účasti žen na pracovním trhu. Potvrzují dřívější zjištění, že nerovnosti ve výdělcích a disponibilním příjmu domácností v období 1990-2005 narůstaly. Od té doby nerovnost dále neroste, a to i přes změny ve skladbě pracovní síly, které mají tendenci podporovat růst nerovnosti. Studie obsahuje také stručné shrnutí demografických změn a úprav daňově-dávkového systému Německa. - Poznámky. -- Analýza trendů v Nizozemsku viz s. 343-357, v Itálii viz s. 377-392, v Portugalsku viz s. 393-414 a ve Španělsku viz s. 415-428.

Eva Dandová

Minimální mzda v roce 2025

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 20, (2025) č. 1, s. 48

S účinností od 1.8.2024 přinesla zásadní změnu do ustanovení § 111 zákoníku práce o minimální mzdě novela č. 230/2024 Sb. Nová právní úprava zavedla tzv. valorizační mechanismus minimální mzdy. Měsíční minimální mzda je dle něj součinem predikce průměrné hrubé měsíční nominální mzdy v národním hospodářství na následující kalendářní rok a koeficientu stanoveného vládou. Nařízením vlády č. 285/2024 Sb., o koeficientu pro výpočet minimální mzdy v roce 2025 a 2026, byl stanoven koeficient ve výši 0,422, resp. 0,434. Pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin v r. 2025 činí měsíční minimální mzda 20.800 Kč a hodinová minimální mzda je 124,40 Kč. -- K dopadům zvýšení minimální mzdy na zdravotní pojištění viz s. 59-61.

Jakub Tomšej

Performativní novela zákoníku práce

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 22, s. 727-731

Článek přináší kritický pohled na současné legislativní snahy ve formě připravované flexibilní novely zákoníku práce, která je od podzimu 2024 projednávána v Poslanecké sněmovně. Dle autora se návrh dotýká řady klíčových institutů zákoníku práce, ponechává však stranou složitější otázky pracovního práva, které v praxi dlouhodobě vyvolávají problémy. Změny sice na první pohled vytvářejí dojem významného kroku k větší flexibilitě pracovněprávních vztahů, řeší však pouze povrchní aspekty problematiky. Autor poukazuje na tři konkrétní oblasti pracovního práva, které dle jeho mínění novelizaci vyžadují. Jedná se o zdánlivost právního jednání (podobná absolutní neplatnosti) v pracovněprávních vztazích, řešení následků dlouhodobé ztráty zdravotní způsobilosti zaměstnance a systémy a transparentnost odměňování. - Poznámky.

By John Haltiwanger, Henry R. Hyatt, and James R. Spletzer

Rising top, falling bottom : industries and rising wage inequality

Rostoucí vrchol, klesající dno : odvětví a rostoucí mzdová nerovnost

The American Economic Review, Vol. 114, (2024) No. 10, p. 3250-3283

Autoři na datech z USA rozebírají, co stojí za prohlubujícími se mzdovými nerovnostmi. Uvádějí, že největší podíl nárůstu mzdové nerovnosti lze přisoudit rostoucími rozptyly mezi odvětvími. Nárůst nerovností ovlivňuje pouze 10 % odvětví, ta se podílejí na zaměstnanosti ze 40 %. Jedná se o odvětví technologií (vysoké výdělků) a maloobchod (nízké výdělků). V nejlépe placených odvětvích dochází k růstu tzv. "odvětvové prémie", naopak v odvětvích s nízkými mzdami klesá odvětvová prémie a roste nezaměstnanost. Objevuje se tzv. "třídění" (sorting) - zaměstnanci s vysokými mzdami směřují častěji do vysoce placených odvětví, totéž pak platí pro zaměstnance s nízkými platy. - Poznámky.

Markéta Cibulková, Ondřej Chlada, Tereza Landwehrmann, Eva Procházková, Michal Vrajík

Stanovisko CzELA k právním otázkám práce na dálku

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 22, příl. Práce na dálku, s. 1-17

Problematika home office (práce z domova) začala představovat v ČR nebývale aktuální téma v souvislosti s pandemií nemoci covid-19. S určitým časovým odstupem vstoupila v účinnost tzv. transpoziční novela zákoníku práce, která se výrazněji dotkla i právní regulace práce z domova, nově označované jako práce na dálku. Příspěvek přibližuje aktualizované výkladové stanovisko spolku CzELA (Czech Employment Lawyers Association) k problematice práce na dálku, jehož cílem je zohlednit nedávné legislativní změny, odpovědi MPSV na dotazy vznesené k některým otázkám spojeným s prací na dálku, jakož i nadále přispívat ke správné aplikaci pravidel. Rozebírá právní úpravu; místo výkonu práce; pracovní dobu; bezpečnost a ochranu zdraví při práci, pracovní úrazy a nemoci z povolání; rovné zacházení; náklady při práci na dálku; cestovní náhrady; monitorování aj. - Poznámky.

Tito Boeri and Pietro Garibaldi

Temporary employment in markets with frictions

Zaměstnávání na dobu určitou za předpokladu tržních frikí

The Journal of economic literature, Vol. 62, (2024) No. 3, p. 1143-1185

Zaměstnávání na dobu určitou, které je definováno jako pracovní smlouva s předem stanoveným dnem ukončení, je od poloviny 80. let na vzestupu a nyní je v rámci OECD relativně běžné. Autoři v příspěvku shrnují a hodnotí závěry různých studií na toto téma - prostřednictvím tzv. "párovacích modelů" (matching models) se snaží objasnit vliv rozšíření smluv na dobu určitou na celkovou zaměstnanost, volatilitu zaměstnanosti na dobu určitou během hospodářského cyklu, či mj. asymetrické stanovování mezd na duálních pracovních trzích. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce a mzda

Sv. 72, (2024) č. 12

Parametry sociálního pojištění pro rok 2025 (s. 6-13); Pracovní doba pedagogických pracovníků (s. 14-15); Přehled vybraných změn v zákoníku práce po posledních novelách (s. 16-19); Zdravotní nezpůsobilost

a neomluvená absence - judikát NS sp. zn. 21 Cdo 3938/2023 (s. 26-28); Minimální vyměřovací základ zdravotního pojištění pro zaměstnavatele a zaměstnance v roce 2025: pravidla, povinnosti a výjimky (s. 29-31); Odměna jednatele s.r.o. a minimální vyměřovací základ ve zdravotním pojištění (s. 36-38); Pracovní situace z oblasti pracovněprávních vztahů po novele zákoníku práce - nepřehlédněte: rozvržení pracovní doby, směna a její maximální délka, doba odpočinku, práce v noci (s. 39-44).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 20, (2025) č. 1

Změny v důchodovém pojištění (s. 3-6); Změna exekučních srážek ze mzdy od 1.10.2024 při vícečetné exekuci - novela OSŘ č. 252/2024 Sb. (s. 7-9); Vedlejší příjem z podnikání - změny (s. 10-14); Investiční pobídky (s. 15-17); Práce přesčas (s. 22-25); Kolektivní smlouvy v roce 2025 s vyššími nároky (s. 26-28); Může trestní zákoník ovlivnit pracovněprávní vztahy? (s. 32-35); Odborný rozvoj zaměstnanců (s. 36-40); Nedovolené nakládání s majetkem zaměstnavatele - okamžité zrušení pracovního poměru (s. 41-44); Přestupky zaměstnavatelů a OSVČ v oblasti zaměstnanosti (s. 45-47); Minimální mzda v roce 2025 (s. 48); Příplatky k odměně v dohodě o práci (s. 49-51); Oznamovací povinnost poplatníka o osvobozených příjmech (s. 52-56); Zdravotní pojištění od 1.1.2025: dopady zvýšení minimální mzdy a další změny ve zdravotním pojištění (s. 59-61); Návaznost zaměstnání a zdravotní pojištění (s. 62-63); Změny v zákoně o úřednících územních samosprávných celků (s. 65-68); Pracovní doba pedagogických pracovníků (s. 69-72); Nájem obecního nemovitého majetku z pohledu DPH (s. 73-77).

Právo

Pavλίna Hubková

Automatizace ve správním rozhodování a soudní přezkum

Správní právo, Sv. 57, (2024) č. 6-7, s. 435-451

Automatizace ve správním rozhodování je součástí digitalizace a modernizace veřejné správy. Článek se zabývá podmínkami zákonného použití automatizace ve správním rozhodování a otázkami jeho soudního přezkumu v kontextu českého a unijního práva. Konkrétně analyzuje pravidla pro automatické zpracování osobních údajů podle GDPR a pravidla pro využití umělé inteligence stanovená nově přijatým nařízením o AI (Akt o umělé inteligenci). Použití automatizace zkoumá také ve světle právních principů a základních práv zakotvených v Listině základních práv EU. Podrobně se věnuje tzv. "právu na vysvětlení" a povinnosti správních orgánů odůvodnit rozhodnutí, což je klíčové pro přezkoumatelnost těchto rozhodnutí. Autorka poskytuje komplexní pohled na právní rámec a výzvy spojené s implementací automatizace ve veřejné správě. - Poznámky. -- Viz také příspěvek na s. 421-424.

Josef Bejček

Má DMA regulatorní a/nebo soutěžní "DNA"?

Časopis pro právní vědu a praxi = Legal studies and practice journal, Sv. 32, (2024) č. 3, s. 453-481

Součástí tzv. digitálního balíčku Evropské komise je i nařízení o digitálních trzích (DMA), které se v plném rozsahu prosazuje od března 2024. Jde o průlomovou předběžnou regulaci chování provozovatelů velkých digitálních platform, založenou na automatických kazuistických zákazech určitých praktik v návaznosti na rozhodnutí Komise o statusu provozovatelů jako tzv. strážců vstupu (gatekeepers). Článek informuje o hlavních principech úpravy a komentuje některé právně politické tenze s ní spojené. Autor rozebírá kontroverzní možnost souběhu dvojího postihu podle DMA a podle soutěžního práva a kriticky hodnotí přísný zákaz tzv. sebevýchodňování strážců vstupu podle DMA. Vyslovuje obavy ze zmrazovacího efektu plošné úpravy, jež kromě eliminace nekalých praktik může podvázat inovační dynamiku, a tím i konkurenční trhy. - Poznámky.

Nikola Slezáčková

Porušení zásady transparentnosti při zadávání veřejných zakázek ve vztahu k porušení rozpočtové kázně

Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí, Sv. 2024, č. 4, s. 13-15

Článek představuje obsah judikátu Nejvyššího správního soudu, který se týkal porušení zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, konkrétně zásady transparentnosti. Porušení zásady transparentnosti znamená porušení rozpočtové kázně. Žalobkyně (městská část Prahy 2) vedla zadávací

řízení na veřejnou zakázku v souvislosti s revitalizací Havlíčkových sadů. Dva z uchazečů byli vyzváni, aby doplnili podklady k prokázání kvalifikace, komise k nim nicméně nepřihlédla. Ministerstvo financí (stěžovatel) uložilo MČ Prahy 2 po provedeném auditu odvod za porušení rozpočtové kázně. Městská část se odvolala, odvolání však bylo ministerstvem zamítnuto. Podle rozhodnutí NSS se ministerstvo mělo zabývat odvolacími námitkami městské části. NSS tak souhlasil s Městským soudem v Praze, jeho argumentaci nicméně upravil.

Veronika Hejná

Právní prostředky obrany dlužníka proti výplatě bankovní záruky při domněle neoprávněném uplatnění ze strany věřitele (obrana ex ante)

Obchodní právo, Sv. 33, (2024) č. 11-12, s. 36-45

Cílem článku je provést systemizaci prostředků obrany dlužníka proti výplatě bankovní záruky v případě domněle neoprávněného uplatnění bankovní záruky, a to obrany předběžné (ex ante). Determinující vliv na omezené možnosti obrany dlužníka proti výplatě zaručené částky na žádost věřitele má autonomní charakter bankovní záruky. - Poznámky.

Břetislav Martínek

Správní žaloby nejvyššího státního zástupce : ohlédnutí po více než dvaceti letech

Časopis pro právní vědu a praxi = Legal studies and practice journal, Sv. 32, (2024) č. 3, s. 419-452

Autor podrobně mapuje aplikační praxi nejvyššího státního zástupce na poli jeho zvláštní žalobní legitimace podle § 66 odst 2 soudního řádu správního a související judikaturu správních soudů. Analýza představuje celkový pohled na jednotlivé případy a jejich ucelený přehled. Mimo jiné dokládá, že s výjimkou oblasti práva stavebního a životního prostředí dochází k výrazným rozdílům jak v počtech, tak i v oblastech podaných žalob k ochraně veřejného zájmu v jednotlivých letech. Ukázalo se, že převážná většina těchto žalob směřuje ke zrušení potenciálně nezákonných rozhodnutí v oblastech dopravních předpisů, nostrifikace zahraničních titulů a v oblasti licencí FVE. Posuzování důvodnosti těchto žalob prošlo za dobu existence výrazným vývojem způsobeným nikoliv změnou právní úpravy, ale judikaturou správních soudů a následně Ústavního soudu. Tyto závěry autor podrobuje kritice. - Poznámky.

Radim Polčák

Umělá inteligence ve správní praxi

Správní právo, Sv. 57, (2024) č. 6-7, s. 452-462

Autor se věnuje otázce využitelnosti strojového učení ve správní praxi ČR. Zaměřuje se na potenciál technologií, které jsou díky své obecné dostupnosti a rozsáhlým pozitivním zkušenostem prakticky způsobilé k okamžitému využití. Přibližuje generátory správních rozhodnutí (technologie GPT), generativní právní informační systémy a prediktivní technologie spolu s konkrétními způsoby jejich možného využití ve správních procesech. Zvažuje rovněž podobnosti i odlišnosti skutečné a umělé inteligence ve správním řízení. - Poznámky.

Nicolaj Kuplewatzky

Upstream review of intra-EU ICSID arbitrations and its consequences : a note on the order of the Bundesgerichtshof (German Federal Court of Justice) in I ZB 43/22 MAINSTREAM Renewable Power et al. v. Germany

Přezkum vnitrouijních arbitráží Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů a jeho důsledky : poznámka k usnesení německého Spolkového soudního dvora (Budensgerichtshof) ve věci I ZB 43/22 MAINSTREAM Renewable Power a další v. Německo

Global trade and customs journal, Vol. 19, (2024) No. 10, p. 638-653

Článek představuje obsah usnesení německého Spolkového soudního dvora (BGH) v případě "I ZB 43/22 Mainstream Renewable Power a další v. Německo". Případ se týkal vnitrouijních arbitráží pod záštitou úmluvy ICSID (Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů) a jejich přípustnosti. Rozhodnutí BGH je nové v tom, že se vypořádává se dvěma zdánlivě neslučitelnými povinnostmi ukládanými soudům členských zemí: povinnost umožnit soudní přezkum vnitrouijních rozhodčích nálezů vyplývající z evropské legislativy a naopak zákaz tohoto přezkumu dle úmluvy ICSID. Autor tvrdí, že má usnesení Spolkového soudního dvora zásadní důsledky: úmluva ICSID není v souladu s právem EU, členské státy EU jsou povinny úmluvu při vnitrouijních investičních arbitrážích nepoužívat a v konečném důsledku ji vypovědět. - Poznámky.

Anežka Karpjáčková

Zcela automatizované AI systémy a tvorba odůvodnění soudního rozhodnutí v civilním procesu

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 22, s. 737-740

Zcela automatizované rozhodovací systémy jsou schopny samy predikovat výsledek soudního řízení a vygenerovat rozhodnutí v dané věci bez lidského zásahu. Autorka se zaměřuje na otázku, zda zcela automatizované systémy jsou schopny vygenerovat odůvodnění soudního rozhodnutí v souladu se zákonnými požadavky v civilním soudním řízení. Věnuje se zejména zkoumání technickým problémů spojených s využitím těchto AI systémů, nikoli morálních. Nejprve stručně charakterizuje odůvodnění soudního rozhodnutí, jeho zákonné náležitosti a případné následky jejich nesplnění. Návazně představuje zcela automatizované AI systémy, jejich esenciální vlastnosti a technické překážky, které mohou v rámci tvorby odůvodnění vyvstat. Především se zaměřuje na problém tzv. "černé skříňky" a na způsoby, jak jej odstranit. Poté následují úvahy, u jakých typů soudních řízení a za jakých podmínek by bylo možné uvažovat o přenechání rozhodování v dané věci zcela automatizovanému systému. - Poznámky.

Statistika. Demografie. Sociologie

Blind state

Slepý stát

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9426, p. 28

O nepřesnosti dat sbíraných státem ve Velké Británii. Některá statistická data jsou v poslední době zatížena vysokou nepřesností, popř. úplně chybí (jde o vybrané údaje o kriminalitě, pracovním trhu, migraci či dávkách). Kvůli zkresleným či chybějícím datům pak nelze zjišťovat další skutečnosti. Někdy stát situaci i sám zhoršuje, konkrétním příkladem je umožnění pacientům neposkytnout data pro účely výzkumu. Ve veřejném prostoru a na obou stranách politického spektra pak kolují vyhraněné závěry o různých skutečnostech, ty přitom ale mnohdy vycházejí z nesprávných dat. Více dat zároveň nemusí nutně znamenat lepší vládnutí, jak je ukázáno na příkladu údajů o znečištění odpadních vod. Dle článku by pomohlo, kdyby se stát zajímal více o to, co neví, a kdyby si zároveň připouštěl slabiny dat, kterými již disponuje.

Stanislava Hronová

Current issues in the development of the national accounts system

Současné problémy vývoje systému národních účtů

Statistika, Vol. 61, (2024) No. 3, p. 371-375

Shrnutí nejvýznamnějších příspěvků z mezinárodní konference Association de Comptabilité Nationale (ACN, angl. National Accounting Association), která se konala 20.-21.6.2024 v Paříži pod záštitou OECD a INSEE (francouzský statistický úřad). Autorka zmiňuje příspěvek Sarah Baranové zdůrazňující význam mezinárodní oborové kooperace a vytvoření oborového informačního systému v souladu se standardy SNA 2025 nebo ESA 2028; příspěvky, které se věnují závěrům Stiglitzovy komise, problematice významu složek národního účetnictví, kdy HDP tvoří součást širšího celku, a podpoře integrace environmentální a nerovnostní analýzy (krok podpořený OECD a Eurostatem). Další příspěvky se věnovaly mj. změnám ve francouzském systému národních účtů po adaptaci standardů SNA 2025 a ESA 2028 i klíčovým oblastem revize standardu SNA 2008 (globalizace, digitalizace, udržitelnost, wellbeing). Rozebrány byly rovněž možnosti zachycení příjmových nerovností v národních účtech a odrazy digitální a neformální ekonomiky v národním účetnictví. - Poznámky. Plný text dostupný z: Dostupné z: Plný text dostupný z: https://csu.gov.cz/docs/107508/21655648-5772-9bd1-13fa-574902578e74/32019724q3_hronova_information.pdf?version=1.0

Regina Fuchs, Tobias Göllner, Simon Hartmann, Tobias Thomas

Fostering excellent research by the Austrian Micro Data Center

Podpora excelentního výzkumu ze strany Rakouského mikrodátového centra

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 244, (2024) No. 4, p. 433-445

Rakouské mikrodátové centrum (Austrian Micro Data Center, AMCD), založené v r. 2022 v rámci rakouského statistického úřadu "Statistics Austria", představuje významný posun v tamní infrastruktuře výzkumných dat, jelikož na rozdíl od jiných evropských zemí byl v Rakousku přístup k mikrodátům pro

výzkum dříve omezený. Rakouské mikrodatové centrum poskytuje akreditovaným výzkumným institucím přístup k pseudonymizovaným mikrodatům o jednotlivcích a firmách. Umožňuje propojovat soubory mikrodat pomocí jedinečných pseudonymizovaných identifikátorů, což nabízí možnost pracovat s integrovanými údaji z více zdrojů. Datové centrum je otevřeno globálním institucím. - Poznámky.

Účetnictví

Jaromír Klaban

Průvodce změnou komunikace s centrálním systémem účetních informací státu

Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí, Sv. 2024, č. 4, s. 2-6

Přehled hlavních změn při komunikaci s centrálním systémem účetních informací státu od 1.7.2024. Změny v legislativě, portál CSÚIS, proces registrace zodpovědné osoby, přiřazení existující zodpovědné osoby k účetní jednotce. Změna způsobu přihlášení přímo zodpovědnou osobou (migrace na nový způsob komunikace). Co udělat v případě vypršení platnosti certifikátu, co udělat v případě, kdy účetní jednotka chce přejít na nový způsob komunikace a používá pro předávání výkazů účetní software. Klient CSÚIS. Informační zdroje, rekapitulace a doporučení. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Účetnictví

Sv. 2024, č. 12

Příprava účetní závěrky obchodních společností s využitím vybraných interpretací Národní účetní rady vážících se k položkám rozvahy v cizí měně (s. 2-5); Inventarizace majetku a závazků (s. 6-15); Externí audit: nutné zlo, nebo služba s přidanou hodnotou? (s. 16-18); Limitace vstupní ceny u vozidel kategorie M1 - daňový a účetní pohled (s. 29-34); Technické zhodnocení u vozidel kategorie M1 od roku 2024: daňová limitace vstupní ceny - daňový a účetní pohled (s. 35-43); Povinnosti podle účetních předpisů v judikatuře Nejvyššího správního soudu (s. 44-45).

Účetnictví v praxi

Sv. 28, (2024) č. 11-12

Promíjení pokuty za opožděné tvrzení daně (s. 4-9); Uplatnění daňové ztráty podnikatele v souvislosti s živelní pohromou (s. 10-15); Jaké jsou právě schvalované změny v DPH? (s. 16-21); "Spláchnou" letošní povodně i daň z nemovitých věcí? (s. 22); "Kristova léta" zákona o účetnictví (s. 23-26); Neuhrazené pohledávky z obchodních vztahů z pohledu účetnictví (s. 27-31); 5 kauz, kde za doměřenou daň mohly hlavně účetní chyby (s. 32-38); Založení obchodní společnosti a náklady před jejím vznikem (s. 39-43); Kurzové rozdíly vyloučené ze zdanění a odložená daň (s. 44-45); Zaměstnavatelé, pojištěnci a zdravotní pojištění na přelomu let 2024/2025 (s. 46-48).

Veřejná správa

Jan Vašek, Tomáš Zavřel

Analýza dodavatelského trhu

Veřejné zakázky, Sv. 2024, č. 6, s. 20-31

Oblasti firemního i veřejného nákupu se v posledních letech dynamicky rozvíjejí, přicházejí nové postupy, nástroje a technologie. Autoři v té souvislosti představují proces analýzy dodavatelského trhu (supply market analysis), dále seznamují s vybranými nástroji analýzy dodavatelského trhu a ilustrují jejich využití na konkrétních příkladech. V rámci zkoumání dodavatelského trhu rozebírají analýzu nákupní konkurence a analýzu pěti sil, u nákupní strategie vyzdvihují analýzu PESTEL a atraktivitu dodavatele. Poté přibližují životní cyklus výrobku, typ inovace a cenotvorbu (vývoj ceny a její faktory, cenové indexy a jejich kvalita). V závěru v rámci řízení dodavatelského řetězce stručně rozebírají nástroje pro jeho mapování a konfiguraci. - Poznámky.

Martin Mesršmíd ; rozhovor vedl Pavel Černý

Digitální služby zjednodušují život občanům a zvyšují efektivitu státu

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 11-12, s. 14-17

V rozhovoru představuje ředitel Digitální a informační agentury (DIA) Martin Mesršmíd činnosti vykonávané tímto jednotným expertním centrem a úspěchy, které od svého založení v r. 2023 DIA dosáhla. Rozebírá otázky související s právem na digitální služby, se zvýšením efektivit státní služby, s převzetím správy Registru osob a Registru obyvatel i s ochranou dat základních registrů. Charakterizuje rovněž úkoly, které bude v budoucnu DIA řešit, a zapojení do projektu Evropské digitální peněženky.

Jiří Votrubec, Hana Drápelová, Štěpán Slovák

Funkční celek a jeho proměny : nový pohled ve světle aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu

Veřejné zakázky, Sv. 2024, č. 6, s. 37-41

Příspěvek seznamuje s rozsudkem NSS ze dne 12.6.2024, sp. zn. 8 As 43/2023, kterým došlo k rozšíření pohledu na posuzování funkčního celku o důraz na tzv. jednotící prvek. Přináší podrobnější rozbor rozsudku zdůrazňujícího, že při posuzování, zda více plnění představuje v souhrnu jedinou veřejnou zakázku, je nutno hodnotit, zda tato plnění tvoří funkční celek ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Užitím pojmu funkční celek zákon akcentuje požadavek na existenci jednotícího prvku, který povyšuje prostou souvislost jednotlivých plnění na jejich vzájemnou provázanost. Uvedený koncept je klíčový pro zajištění transparentní hospodářské soutěže a zabránění obcházení základního smyslu a účelu ZZVZ. - Poznámky.

Tomáš Svoboda

Chatboty ve veřejné správě : stručný nástin problematiky

Správní právo, Sv. 57, (2024) č. 6-7, s. 500-516

Úvod do problematiky využívání chatbotů v prostředí veřejné správy z pohledu práva. Po krátkém vymezení podstaty chatbotů se článek zaměřuje na možné úkoly, které komunikační chatboty ve veřejné správě mohou plnit, na základní právní požadavky jejich využívání i na některé související problémy ochrany práv. Jako možné úkoly, které mohou chatboty v rámci digitální komunikace plnit, zmiňuje autor v praxi běžné zodpovídání dotazů i plnění určitých úkolů v rámci typických správních činností i mimo ně (např. poskytování informací a služeb, personalizované chatboty ve funkci osobního asistenta, prostředky realizující tzv. strategickou komunikaci veřejné správy, využití uvnitř veřejné správy). - Poznámky. -- Více k AI z pohledu české veřejné správy na s. 468-474.

Karel Zuska

Průvodce veřejnou podporou : téma: Důsledky poskytnutí nedovolené veřejné podpory. I. část

Veřejné zakázky, Sv. 2024, č. 6, s. 50-51

Tato část seriálu článků k problematice veřejné podpory v ČR se věnuje důsledkům spojeným s poskytnutím nedovolené veřejné podpory. Autor nejprve shrnuje obecné poznatky ohledně jejího poskytnutí, např. v oblasti veřejných zakázek a zejména pak u dotací. Zdůrazňuje, že nedovolená veřejná podpora se v rámci poskytování dotací řeší jak před poskytnutím podpory, tak také následně při monitoringu v rámci doby udržitelnosti projektů, a případně též v rámci doby životnosti pořízených infrastruktur. Žadatel se přitom v průběhu realizace projektu zpravidla dostává do dvojího postavení - jednak jako příjemce podpory, kdy musí splnit podmínky, aby mu podpora mohla být poskytnuta, zároveň se však může stát poskytovatelem podpory. Autor připojuje praktický příklad posouzení poskytování veřejné podpory. - Poznámky.

Jiří Harnach

Učebnice veřejných zakázek. 11. kapitola, Proces

Veřejné zakázky, Sv. 2024, č. 6, s. 45-46

Seriál článků se zaměřuje na přehledné a srozumitelné vysvětlení základních principů, představení pojmu a objasnění souvislostí v rámci veřejného zadávání v ČR. V této části se autor věnuje procesním postupům jako nástrojům obrany dodavatelů proti případné nezákonnosti zadávacího řízení. Rozebírá námitky jako první krok přezkumu; návrh na přezkoumání úkonů zadavatele k ÚOHS a jeho formální náležitosti; podnět k ÚOHS i podání správní žaloby proti pravomocnému rozhodnutí předsedy ÚOHS o rozkladu.

Jiří Harnach

Učebnice veřejných zakázek. 12. kapitola, Platilo, ale již neplatí

Veřejné zakázky, Sv. 2024, č. 6, s. 47-49

Seriál článků se zaměřuje na přehledné a srozumitelné vysvětlení základních principů, představení pojmů a objasnění souvislostí v rámci veřejného zadávání v ČR. Tato poslední část přibližuje některá pravidla a "pravdy", které v oblasti veřejných zakázek platily dříve, ale jsou již překonané nebo nepravdivé. Změny většinou souvisejí s přijetím nové právní úpravy. Autor se zabývá tezí nepřipustnosti jiného kritéria než ceny; transparentnosti subjektivních kritérií; možností hodnocení kvalifikace; losováním v zakázkovém procesu; povinným jmenováním hodnotící komise a povinností zadavatele posoudit splnění kvalifikace a podmínek účasti u všech podaných nabídek. Dále rozebírá problematiku mimořádně nízké nabídkové ceny (MNNC); zákaz nulových položek v rozpočtu; přípustnost změny nabídky; uvedení nepravdivé informace a s tím spojené možnosti vyloučit dodavatele; nedostatečné vypořádání námitek; zásadu nepřezkoumávání smluvních podmínek ze strany ÚOHS a délky správního řízení ÚOHS.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Egovernment : elektronizace veřejné správy

Sv. 2024, Ročenka

The BEST 2024: přehled nejzajímavějších projektů elektronizace veřejné správy v ČR - centrální projekty, projekty krajů, projekty měst a městských částí, projekty obcí (s. 6-101). Informace o Registru zastupování (REZA); nové digitální služby na Portálu dopravy pro rok 2024; přechod na jednotnou státní doménu gov.cz; e-Sbírka; Portál stavebníka; vybudování státního cloudu; aj.

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu

Sv. 30, (2024) č. 12

Vystavujeme účet každému občanovi České republiky aneb Stát vs. obce - finanční kontrasty mezi samosprávami a státem (s. 14-15); Množství odpadu po letošních povodních ovlivní kapacitu některých skládek (s. 17-18); Náklady obcí a měst ČR na směsný a tříděný odpad v roce 2023 (s. 20-21); NIS2: Nový rozměr kybernetické bezpečnosti (s. 26); Předání registru osob agentuře DIA (s. 28); Dezinformační kampaně ve věku generativní umělé inteligence (s. 29); Veřejné knihovny jsou skutečnými centry dění ve městě i na venkově (s. 36-38); Prodeje elektrovozů stoupají pomalu (s. 39).

Veřejné finance. Rozpočet

Christian Lindner ; rozhovor vedli Josefine Fokuhl, Jan Hildebrand, Moritz Koch

"Es gibt in unserem Sozialstaat eine erhebliche Effizienzreserve"

"Náš sociální stát má značné rezervy"

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 228 (25.11.2024), S. 4-6

Obsáhlý rozhovor s bývalým spolkovým ministrem financí Ch. Lindnerem se podrobně zabývá okolnostmi rozpadu vládní koalice (tzv. „semaforová koalice“), dalším jednáním o rozpočtových otázkách mezi FDP, Zelenými a SPD a úkoly, které stojí před příští německou spolkovou vládou. Lindner zastává názor, že primárním úkolem následující vlády je stanovení rámcových podmínek veřejných financí, včetně restrukturalizace podpory v nezaměstnanosti, nákladů na nárazovou migraci, politiku ekologické udržitelnosti i inovací. Dále se věnuje problematice dluhové brzdy, možné výjimce pro náklady na obranu, možnému dalšímu vnitropolitickému vývoji a budoucnosti finanční podpory Ukrajiny. -- Viz také článek na s. 1.

Lenka Malicka, Jana Vancova, Daniela Hadacova, Dominika Juskova

Do women get into less debt? : gendered local political performance in the EU

Zadlužují se ženy méně? : genderově podmíněná výkonnost obecní politiky v zemích EU

E+M *Ökonomie und Management* = *Economics and Management*, Vol. 27 (2024), No. 4, p. 151-175

Článek zkoumá vztah mezi zastoupením žen v komunální politice a zadlužením obcí s důrazem na předpoklad o lepší fiskální disciplíně v obcích vedenými ženami. Analyzovaná data pocházejí z 27 zemí

Evropské unie z období 2011-2021. Výsledky potvrzují předpoklad inverzního vztahu mezi starostkami a místním zadlužením, zatímco ženy v obecních zastupitelstvech nezpůsobují žádný statisticky významný dopad na místní zadlužení. Další výsledky ukazují, že při zkoumání tohoto vztahu je důležité zohlednit počet žen v místní politice a míru fiskální decentralizace. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://www.ekonomie-management.cz/archiv/search/detail/2167-do-women-get-into-less-debt-gendered-local-political-performance-in-the-eu/>

Carsten Volkery

EU-Kommissar für Reform der Schuldenbremse
Evropský komisař je pro reformu dluhové brzdy

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 246 (19.12.2024), S. 9

Evropský komisař pro hospodářství a produktivitu Valdis Dombrovskis uvedl, že německá dluhová brzda je v současné podobě restriktivnější, než rozpočtová pravidla ve většině zemí EU, a podpořil její harmonizaci s evropskými pravidly. Tento krok vidí jako jeden z faktorů podpory německé vnitřní poptávky a oživení tamní ekonomiky. Doporučil také úpravu daňového mixu tak, aby tvořil vhodnější podmínky pro hospodářský růst. Podle Evropské komise je z 22 plánů členských zemí na redukci dluhu v současnosti 21 nedostačujících, včetně plánů Itálie a Francie jako zemí s nadprůměrným zadlužením.

Jan Hildebrand, Carsten Volkery

EU-Kommission billigt Schuldenabbaupläne
Evropská komise schvaluje plány oddlužení

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 230 (27.11.2024), S. 10

Evropská komise schválila podobu programu oddlužení Francie a Itálie, jejichž veřejný dluh dosahuje 112, resp. 137 % HDP. Lhůta byla prodloužena z obvyklých pěti na sedm let oproti příslibu strukturálních reforem veřejných financí v obou zemích. Jedná se o nejvýraznější projekty redukce veřejného dluhu a zvýšení udržitelnosti veřejných financí v rámci nové podoby Paktu stability a růstu. Z 22 přeložených plánů byl shledán nedostačujícím pouze nizozemský, výtka EK však nebude mít další důsledky.

The guns-plus-butter club

Klub těch, co chtějí zbraně i máslo

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9427, p. 23

Státy Evropské unie by tváří v tvář ruské agresii i zbrojení potřebovaly výrazně zvýšit investice do obrany, zejména, když americké prezidentské volby vyhrál na podzim 2024 D. Trump, který dle svých slov zajistí setrvání USA v NATO pouze tehdy, pokud Evropa "splatí své účty" a nebude zaostávat ve svých závazcích na úkor USA. Kde na to ale vzít? Některé velké státy (Itálie, Španělsko) zatím ani neplní 2% cíl vzhledem k HDP a nemají příliš prostoru své výdaje zvýšit, vzhledem ke svému již existujícímu hlubokému zadlužení. "Zrušení másla", tj. zvýšení daní či snížení sociálních výdajů by politikům voliči po pandemii a období vysoké inflace neodpustili. Mohla by pomoci koordinace vojenských nákupů na úrovni EU, i to je ale spojeno s problémy a překážkami (např. politická neprůchodnost společných dluhopisů či navyšování evropského rozpočtu). Otázkou je, zda by mohla pomoci diskutovaná myšlenka vzniku "koalice ochotných" a souvisejícího vytvoření 500 mld. fondu, který by navýšil evropské výdaje na obranu na 2,4 % vzhledem k HDP.

Jörg Kukies

Im Interview: Dr. Jörg Kukies, Bundesminister der Finanzen
Rozhovor s dr. Jörgem Kukiesem, spolkovým ministrem financí

Monatsbericht des BMF, Vol. 2024, No. 11, S. 8-10

Rozhovor s novým německým spolkovým ministrem financí J. Kukiesem. Ten stručně představuje a rekapituluje svoji odbornou a politickou kariéru, vyjadřuje se k aktuální problematice schvalování rozpočtu na r. 2025, k otázce stagnace německého hospodářství i koordinaci priorit spolkového ministerstva financí a EU (zejm. redukce byrokratické zátěže, mobilizace kapitálu pro menší podniky v rámci hospodářského oživení a reforma 2. a 3. pilíře důchodového systému).

Into the unknown**Do neznáma**

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9426, p. 11

Francie se ocitla v rozpočtové i hluboké politické krizi. Na počátku prosince byla odvolána vláda, tradiční politické strany jsou roztržštěné, roste podpora extremistických stran a to vše za neutěšené fiskální situace, která se vzhledem ke stárnutí obyvatel i rostoucím bezpečnostním hrozbám bude ještě zhoršovat. Nové volby mohou být vyhlášeny nejdříve v červenci 2025, země tak čelí vyhlídce krátkodobých menšinových vlád bez naděje na reformu, přičemž není jisté, zda se po volbách situace zlepší. Stát neudržetelně utrácí, voliči nejsou ochotni čelit nepříjemné realitě a připustit bolestivé škrty. Vzhledem k hrozbě z Ruska a znovuzvolení D. Trumpa americkým prezidentem je přitom zapotřebí navýšit výdaje na obranu. Nárůst podpory politických extremistů jako ve Francii je varováním, co se může stát, když se voliči unaví centristickými koalicemi či slabými menšinovými vládami. -- Viz i další příspěvek k tématu na s. 63 a na s. 21-22.

Jan Hildebrand

Neuer Finanzminister, alte Probleme**Nový ministr financí, staré problémy**

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 244 (17.12.2024), S. 13

Německý spolkový ministr financí J. Kukies představil možnosti čerpání finančních prostředků pro jednotlivé resorty v předběžném návrhu rozpočtu pro r. 2025. Kvůli rozpadu vládní koalice nebyl rozpočet na r. 2025 schválen, od 1. února tak resorty disponují objemem 45 % rozpočtu z r. 2024. Platnost předběžného vedení rozpočtu může být výjimečně prodloužena kvůli termínu německých parlamentních voleb na konci února.

Jörg Kukies, Jan Hildebrand, Moritz Koch

"Die Schuldenbremse hatte positive Auswirkungen"**"Dluhová brzda měla pozitivní dopady"**

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 227 (22.11.2024), S. 10-11

Rozhovor s novým německým spolkovým ministrem financí J. Kukiesem se vedle aktuálních rozpočtových otázek zabývá především dluhovou brzdou. Kukies se staví za její umírněnou reformu jako výsledek konsensu mezi bankovním sektorem, resortem financí a budoucí spolkovou vládou. Rozhovor se dále zabývá finanční podporou Ukrajiny bilaterálně i v rámci G7, problematikou hospodářské stagnace a vlivem druhého funkčního období D. Trumpa na Evropskou unii a Německo.

Bettina Stark-Watzinger

Steuergelder sind keine Kamellen!**Příjmy z daní nejsou báčorky**

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 244 (17.12.2024), S. 16

Komentář místopředsedkyně FDP B. Stark-Watzingerové se kriticky vyjadřuje k postojům části politického spektra, prosazujícího širší reformu dluhové brzdy s cílem zvýšit možné zadlužení státu. Zastává názor, že příliš velký manévrovací prostor umožněný vyšším stropem zadlužení je na úkor inovativních řešení, nutných při vyšší míře rozpočtové zodpovědnosti. V souvislosti s aktuálními výzvami německého hospodářství odkazuje na dlouhodobé problémy, jejichž řešení prostřednictvím odpovídajících reforem (zejm. demografické otázky a problematika stárnoucí populace) byla dlouhodobě odkládána. Nápravu spatřuje na systémové úrovni prostřednictvím reforem a inovací, spíše než zvýšením zadlužení, které označuje za „nejsnazší cestu“. Poukazuje na stávající možnosti financování bez nutnosti výrazné změny ve funkci dluhové brzdy, kde připouští nutnost úprav. Zdůrazňuje však její význam nejen jako samotné právní normy, ale v širším smyslu způsobu politických a finančních názorů a hodnot.

Martin Greive, Carsten Volkery

Wie stark setzt die EU Deutschland unter Sparzwang?**Jak silně tlačí EU Německo k úsporám?**

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 242 (13.12.2024), S. 10

Blíže ke sporu o skutečnost, zda nová evropská pravidla pro udržitelnost veřejných financí brání reformě německé dluhové brzdy. Článek se věnuje studii Bertelsmann Stiftung, která srovnává stěžejní body

evropských fiskálních pravidel a dluhové brzdy (výše dluhu v poměru k HDP, výši deficitu, mechanismy jeho redukce) a dochází k závěru, že evropská pravidla dávají státům větší prostor, než v případě stávající podoby německé dluhové brzdy.

Životní prostředí

Vishakha Srivastava

The transition to a circular economy : win-win for all?

Přechod na cirkulární ekonomiku : výhra pro všechny?

Global trade and customs journal, Vol. 19, (2024) No. 11-12, p. 656-665

Přechod na ekonomiku založenou na efektivnějším využívání zdrojů a cirkulární ekonomiku je úzce spojen s mezinárodním obchodem. Autorka v příspěvku nejprve objasňuje pojem "cirkulární ekonomika" (nebo také oběhové hospodářství či kruhová ekonomika), poté představuje diskuzi související s cirkulární ekonomikou na úrovni Světové obchodní organizace a uvádí opatření z oblasti zahraničního obchodu, která se ke kruhové ekonomice vztahují (jedná se o standardy, cla či investiční opatření). Následně jsou rozebírány možné důsledky případného zavedení závazných opatření z oblasti cirkulární ekonomiky pro rozvojové státy. - Poznámky. -- Článek je součástí tematické sekce "Sustainability and Trade" (Udržitelnost a zahraniční obchod); další příspěvky viz s. 666-707.

Tomáš Harák

V průměru 5 tun odpadů na obyvatele

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 11-12, s. 19-21

Statistický pohled na produkci odpadů v zemích Evropské unie. Autor identifikuje dlouhodobé trendy v produkci odpadů, vysoký podíl odpadů z těžby a dobývání (22,7 %) a ze stavebnictví (38,4 %) a odlišnosti ve složení vyprodukovaných odpadů mezi jednotlivými státy. Článek přibližuje také situaci v České republice. Grafy dokreslují podíl odvětví na produkci odpadů v ČR a v EU, podíl složek nekovového odpadu a vývoj produkce odpadů v EU27 v letech 2012-2022. -- Viz i další příspěvky tematické přílohy Statistika odpadů na s. 19-30.

Zavedení mechanismu uhlíkového vyrovnání

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 22, Aktualita s. ii

Informace o návrhu zákona o uhlíkovém vyrovnání, který vychází z přímo použitelného nařízení EU č. 2023/956, kterým se zavádí mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích. Obsahem nařízení je zavedení mechanismu obdobného systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, který by zajišťoval, že se na vybrané dovážené zboží i na zboží vyrobené na území Evropské unie bude vztahovat stejný systém pro stanovení ceny uhlíku. Na základě emisní náročnosti dovážených výrobků bude muset dovozce po předchozím ověření nahlásit a později i vyřadit odpovídající počet přidělených certifikátů. Komise vypočítá cenu certifikátů jako průměrnou cenu emisních povolenek, které jsou draženy na burze, za každý kalendářní týden. V článku je podrobněji přiblížen návrh implementačního zákona.

Životní úroveň

Henrike Adamsen, Bert Losse

Aufstiegsfeier

Oslava vzestupu

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 47, S. 30-39

Velký test časopisu WirtschaftsWoche ukazuje, ve kterých městech v Německu se dá nejlépe žít, pracovat a investovat. Článek přináší tabulky s pořadím 72 největších německých měst podle faktorů týkajících se práce, hospodářství, nemovitostí, kvality života, výzkumu a kreativních služeb. Vítězi testu v r. 2024 jsou Mnichov a Míseň, Frankfurt v žebříčku stoupl. Co dělá města úspěšnými a jak se zlepšují?

Marianne E. Page

New advances on an old question : does money matter for children's outcomes?

Nové přístupy k staré otázce : mají peníze vliv na budoucnost dětí?

The Journal of economic literature, Vol. 62, (2024) No. 3, p. 891-947

Příspěvek shrnuje aktuální výzkumy, které zjišťují, zda finanční zdroje rodin nejen v USA, ale i v dalších vyspělých zemích, mohou ovlivnit budoucí životní šance dětí. Z 25 posuzovaných studií jich 17 potvrzuje, že příjem rodiny významně ovlivňuje budoucí výsledky dětí (např. jejich šance na pracovním trhu či zdraví), 7 studií pak identifikovalo pouze malý nebo obtížně odhadnutelný vliv. Opatření, která spočívají ve finanční podpoře ekonomicky znevýhodněných rodin, tak mají podle autorky potenciál zlepšit budoucí situaci dětí, studie se ale lišily zjištěnou mírou tohoto vlivu. Součástí článku je mj. i přehledná tabulka, ve které je uveden název studie a kde je dále specifikován vzorek dat, způsob posouzení vlivu, věk dítěte, závěry a další poznámky. Mezi zkoumanými opatřeními se objevily i daňové úlevy (earned income tax credit). - Poznámky.

Jiří Večerník

Příjmy, životní spokojenost a sociální identita českých seniorů v mezinárodním porovnání

Fórum sociální politiky, Sv. 18, (2024) č. 3, s. 8-41

Empirický příspěvek se zaměřuje na příjmy a životní spokojenost dnešních českých důchodců, na vnímání jejich sociální pozice v mikropohledu a v porovnání s ekonomicky aktivními osobami. Zjištění autor zasazuje do mezinárodního srovnání s evropskými postkomunistickými zeměmi (V4) a s několika západoevropskými státy (Rakousko, Francie, Německo, Švédsko). Autor uvádí přehled výzkumných proudů, které se týkají stárnutí a situace seniorů, dále v analytické části rozebírá příjmy seniorů a jejich diferenciaci, se kterými se do značné míry pojí životní spokojenost. Zabývá se rovněž sociální identitou důchodců a jejich percepcí sociální struktury. Analýza dat EU-SILC 2022 ukazuje pozici českých seniorů jako poměrně specifickou v mezinárodním porovnání. Příjmové rozdíly ve věkové struktuře populace jsou v ČR větší, než v ostatních zemích V4 i západní Evropy, a to zejména v neprospěch nejstarší věkové kategorie. Mnohem více se však země V4 odlišují od Západu z hlediska životní spokojenosti. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://www.rilsa.cz/casopis-fsp/>

Antoine Bozio, Malka Guillot, Lukas Puschnig, Maxime Tô

What lies behind France's low level of income inequality?

Co stojí za nízkou úrovní příjmové nerovnosti ve Francii?

Fiscal studies, Vol. 45, (2024) No. 3, p. 309-323

Studie dokládá vývoj nerovnosti disponibilních příjmů a příjmů před zdaněním u osob v produktivním věku ve Francii. V 60. a 70. letech 20. století se nerovnost disponibilních příjmů snížila a od té doby zůstává stabilní. Trend byl ovlivněn zejména změnami daňově-dávkového systému, prostřednictvím národní minimální mzdy a snížením příspěvků zaměstnavatelů na sociální pojištění. Autoři dále analyzují změny ve spotřebě domácností, v oblasti genderu, imigrace a geografických hlediscích jako potenciálních odchylek, kdy je nerovnost více pozorovatelná. Zjišťují, že i přes stabilní příjmovou nerovnost se mění společenská skladba nízkopříjmových domácností (více osob s nízkou kvalifikací, více jednotlivců narozených v cizině a více domácností s nezaměstnanými osobami v produktivním věku). - Poznámky.

Ostatní

What to make of 2024

Co si myslet o roce 2024

The Economist, Vol. 453, (2024) No. 9428, p. 11

Zhodnocení roku 2024 z pohledu politiky a mezinárodního dění. Na první pohled lze loňský rok kvůli válečným konfliktům a rivalství mezi Čínou a spřízněnými státy na jedné straně a západem v čele s USA na straně druhé hodnotit jako bezútešný. Zdá se, že se rozpadá světový řád, který vznikl po druhé světové válce. Ze širšího úhlu pohledu byl ale průběh roku nadějný. I přes své slabiny demokracie odolaly, což lze dokázat i na výsledcích voleb v mnoha státech. K volbám šla polovina světové populace v 76 zemích, což je více, než kdy jindy. V různých případech dostaly stávající politické strany či politici za vyučenou (Indie, Velká Británie). Redakce The Economist se sice stále obává rizik spojených se znovuzvolením D. Trumpa americkým prezidentem, i přesto však upozorňuje na příležitosti spojené s výměnou špatných lídrů, opouštěním překonaných nápadů a volením nových priorit.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 68, (2024) č. 50**

Čeští miliardáři drží větší díl majetku než jinde ve světě: střední třída podle sociologů neměla dostatek času nahromadit bohatství a poškodila ji i finanční a covidová krize - téma čísla o rozdělení bohatství ve společnosti včetně rozhovoru s D. Prokopem (s. 12-19); Na zdraví! Češi nechodí do hospod a připíjejí si častěji bez alkoholu (s. 28-31); Nejluxusnější bydlení v Praze. Podívejte se, kde je top 15 nejdražších bytů a kolik stojí (s. 32-34); Dobří fotbalisté jsou pro kluby nejen zbožím, ale také investicí (s. 36-39); Co zařídí moucha v záchodové míse aneb Jak ovládat lidi a ušetřit: čeští experti a úřady začínají v praxi využívat principy behaviorální ekonomie. Chtějí s jejich pomocí zlepšit výběr daní nebo zdraví populace (s. 42-43); Příliš horká čokoláda - infografika o světových producentech a cenách kakaá (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 68, (2024) č. 51-52**

Svět 2025 - ekonomický výhled, autoprůmysl, realitní trh, válka na Ukrajině, Blízký východ, Trump v Bílém domě, knihy roku, akciové investice; Fiala ještě neřekl poslední slovo, Babiš je ale silnější - preference politických stran v ČR (s. 8-11); Trumpova cla dopadnou na Česko tvrdě. Především přes automobilový průmysl - rozhovor s ekonomem T. Dvořákem (s. 18-21); Byty jdou zase na dračku. Čeká je zdražování i zmenšování (s. 36-38); USA: První rok druhého Trumpa. Bude ve znamení chaosu a rychlých změn - komentář M. Wolfa z FT (s. 44-46); Jak zastavit ruský postup a donutit Putina k rozhovorům o míru (s. 50-51); Němci hledají cestu z analogového světa: už nejsou šampiony. Znejistějí Němci se chystají na volby (s. 56-57).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 69, (2025) č. 1**

S vypnutím ruského plynu skončila jedna historická éra. Ficovo kňourání pomíjí daná fakta - komentář (s. 7); Jedenáct investorských chyb, do kterým nás nutí vlastní mozek: ač to zní absurdně, člověk má často tendenci rozhodovat se zcela v protikladu se svými zájmy. Jaký dopad to může mít na investice? - téma čísla (s. 8-14); Na akciové trhy míří stále více peněz, příležitostí pro investice je ovšem stále stejně - rozhovor s V. Holovkou z brokerské společnosti XTB (s. 16-19); Sklizeň mezi raketami a poloprázdné hotely. Teď Izrael vyhlíží oživení (s. 26-29) a související rozhovor o izraelské ekonomice a společnosti s novinářem Saulem Singerem na s. 30-33; Dieselův motor dodal sílu průmyslu, samotného vynálezce však přivedl do bláznince - seriál Vynálezy, které změnily svět: Rudolf Diesel, tvůrce naftového motoru (s. 34-37); Jak si vybrat ten nejlepší nemovitostní fond? Našli jsme několik premiantů (s. 42-43); Průmyslové Česko? Jak kde - infografika s podíly zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2024, č. 50-51**

Vánoce jsou lupa - rozhovor s farářkou M. V. Kopeckou (s. 12-18); Vykouřeno v Česku, zdaněno v Polsku: kvůli přehnaně tvrdé daňové politice přichází Česko ročně nejméně o deset miliard korun. Problémem není ani tak černý trh jako rostoucí dovoz legálního tabáku (s. 26-28); Zvýšená inflace přináší politickou smůlu: ve volbách v roce 2024 ztratily ve vyspělém světě podporu některé vládní strany, například britští konzervativci nebo v USA demokraté. A příští rok zřejmě přijde o moc německá SPD a česká ODS (s. 30-32); Hrdinové i opozdílci: pro firmy přestává být udržitelnost jen marketingový tah. Brzdí je však byrokracie i finanční zátěž - ESG (s. 42-43); Právo v roce 2025: příští rok přinese řadu zásadních novinek, které budou mít dopad na podnikatelské prostředí (s. 50-51); Supersilným větrníkům slábne vítr - ve spolupráci s Financial Times (s. 52-57); Mariáš kapitalismu a demokracie: proslulý komentátor FT Martin Wolf hledá cesty, jak zabránit rozpadu starého politicko-ekonomického řádu (s. 64-65); V čem jsou USA opravdu výjimečné - ve spolupráci s Financial Times (s. 66-67); Když stromy rostly pro dobro a vlast - seriál Byznys první republiky (s. 70-73); Éra krachů bank skončila (s. 82).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2025, č. 1-2**

Do čeho by měli Evropané investovat: ještě než se začal psát rok 2025, bylo zřejmé, že opětovné zvolení Donalda Trumpa americkým prezidentem je předělem. A to zásadnějším, než mnozí čekali ještě krátce

po jeho listopadovém volebním triumfu - téma čísla (s. 12-59); 2024: hvězdný rok pražské burzy (s. 26-27); Jak algoritmičky vydělávat: v průběhu několika let se investiční management díky umělé inteligenci zásadně technologicky změnil (s. 28-29); Pozitivní kryptoměnový výhled (s. 30-31); Zelení investoři zasahují do volného trhu (s. 32-33); I nesmysly mohou vydělávat (s. 40-43); Jaký bude svět v roce 2025: redaktori Financial Times předkládají své předpovědi do nového roku. Jak pravděpodobný je mír na Ukrajině, vydrží přátelství Trumpa s Muskem a dojde k návratu CD disků? (s. 46-50); Dokázal Milei kritikům, že se mýlí? - Argentina - ve spolupráci s Financial Times (s. 60-65); V Česku jezdí přes 36 tisíc elektromobilů (s. 76); Dejte si pozor na nová pravidla pro DPH, bitcoin a účetnictví (s. 82).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 240 (10.12.2024)

Nejambicióznější obchodní dohoda v historii EU je pro Česko příležitost - Evropská komise rozehrála velkou hru o obchodní dohodu s Brazílií a spol. Čeká se odpor tří velkých zemí EU v čele s Francií - EU a státy Mercosur (s. 1-2); Údaje za stovky miliard budou na jednom formuláři. Změna se dotkne 330 tisíců zaměstnavatelů - digitální jednotný formulář (s. 3); Převod dovolené: právníci radí, co s nevybraným volnem (s. 4); Itálie a Španělsko zpřísní pravidla pro krátkodobé pronájmy. Dotkne se to i českých majitelů nemovitostí (s. 9); Diskuse s automobilkami potvrzují, že naše emisní cíle jsou splnitelné - komentář (s. 15); Když to Korejci zvládli za 20 let, my v Evropě uspějeme za polovinu času - rozhovor s F. Švecem z Grand Automotive o čínské expanzi elektromobilů (příl. Elektromobilita, s. 5).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 243 (13.12.2024)

Získat pobídky je snazší, zájem firem o investice v Česku po letech zase roste (s. 1); EU přijala Bulharsko a Rumunsko do Schengenu (s. 2); Záchraná brzda zastavila už desítky tisíc gamblerů, kromě vyloučení ze hry ale stále chybí odborná pomoc - hazardní hry (s. 4); Celníci pomohou s pokutami, pití na bálech už řešit nebudou (s. 4); Inflace zrychluje a rubl padá. Ruští oligarchové volají po zkrocení "železné lady" - ruská ekonomika (s. 8); Šéf NATO: Na obranu je potřeba víc než dvě procenta HDP (s. 9); Český stát nám opět předvádí svou aroganci, tentokrát na novele zákona o DPH - komentář (s. 14); Jak pokus o autopřevrat v Jižní Koreji ovlivní projekt rozšíření Dukovan? - komentář k jaderné energetice v ČR (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 244 (16.12.2024)

Moody's překvapivě snížila rating Francie kvůli stavu rozpočtu (s. 2); Týden, kdy se budou stříhat pásky. Začíná dálniční nadílka - otevírání nových úseků dálniční sítě (s. 4); Elektrina prudce zdražila, na Vánoce bude téměř zdarma. Co je za výkyvy cen? (s. 10); ECB srazí sazby i v příštím roce (s. 12); Daňové změny vstupující v účinnost od roku 2025 urychlily plány prodat společnosti už letos - rozhovor s advokátem O. Grygarem (s. 13); Trump mluví, jako by americká měna byla pod skutečným tlakem - komentář (s. 14); Jak se Evropa připravuje na nové výzvy a co chystá na příští rok? - komentář prezidentky Evropské investiční banky (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 247 (19.12.2024)

Životní úroveň v Česku loni vzrostla na 91 % průměru EU (s. 2); Vládou prošel "obr", který má zlepšit prodej výzkumu - návrh zákona o výzkumu (s. 3); Nemohoucích seniorů bude za dekádu dvojnásobek. Stát zvažuje povinné pojištění - pojištění dlouhodobé péče (s. 7); Kam až porostou ceny nemovitostí? - komentář (s. 13); Příjmy jako v Německu? I úroveň roku 2018 je pro nás nedosažitelná - komentář (s. 14); Česko před ekonomickým přelomem. Dvacet let blahobytu končí - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 248 (20.12.2024)

ČNB přibrzdila, základní úrok zůstal na 4 % (s. 2); Kryptoměnový "Divoký západ" končí. Evropská regulace dopadne skoro na všechny, upozorňuje poradce - MiCA (s. 4); O mateřskou nebude třeba žádat. Bude chodit automaticky - sociální dávky (s. 4); Nejhorší "Fed day" od roku 2021. Investoři v USA reagovali na prognózu centrální banky výprodejem akcií (s. 13); Máme plán pro dekarbonizaci - komentář (s. 14); Zničí průmysl, potopíš klima - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 68, (2024) č. 250 (27.12.2024)**

Nejisté vyhlídky pro autoland. Oživení poptávky po elektromobilech se nečeká: v příštím roce plánuje EK zpřísnit emisní limity pro nové automobily. Výrobci se přitom potýkají s propadem poptávky (s. 1); Co čeká firmy a zaměstnance: vyšší limity u dohod i pružnější zákoník práce - trh práce (s. 3); Automobilky udělaly chyby, evropské emisní ambice ale nejsou realistické - rozhovor s M. Jahnem z představenstva Škody Auto (s. 4-5); Jak se podaří zastavit ruský postup a donutit Putina k jednání o míru - válka na Ukrajině (s. 9); Rok 2025 v realitách: byty budou dál zdražovat, kanceláře čeká těžké období (s. 10); Jak se evropské automobilky brání tlaku čínské konkurence - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 69, (2025) č. 3 (6.1.2025)**

Ekonomika 2025: růst mezd, nízká inflace a pokles sazeb - odhad vývoje české ekonomiky (s. 1-2); Michl: zvažoval jsem, zda má ČNB nakoupit bitcoiny (s. 2); Milionové pokuty pro CFG i Home Credit. ČNB přitvrzuje tresty pro úvěrové firmy - nedostatky při posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů (s. 3); Plyn skončil, v červnu je na řadě ropa. Rusko přijde o nástroj k vydírání Česka (s. 5); Musel konec přijít tak rychle? Němci řeší před volbami jadernou kauzu Zelených - energetika (s. 9); Může "vyplácení mezd v euru" podpořit naši prosperitu? - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 69, (2025) č. 4 (7.1.2025)**

Výsledek rozpočtu? Podle ekonomů hra s povodňovými čísly - saldo státního rozpočtu (s. 2) a související komentář na s. 14; Stát zpřísnil pravidla dotací pro dTest a spol. - ochrana spotřebitelů (s. 3); Bitcoin překoná zlato. Mladé nezajímají cihličky, říkají kryptoměnoví mistři - rozhovor s Romanem Panuškou a Tomášem Pacaltem z Dopamine Investments (s. 6-7); Americké banky rychle opouštějí klimatickou alianci - Net-Zero Banking Alliance (NZBA) (s. 11); Nový unijní rekord, ale i výrazné zpomalení růstu. Česko v rychlosti výstavby solárních elektráren zaostává - FVE v EU (s. 13); Euroizaci ekonomiky brání vláda všemi dostupnými prostředky - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 69, (2025) č. 6 (9.1.2025)**

Pracující důchodci můžou získat až tisíce měsíčně navíc. O peníze si ale musí sami říct (s. 3); Paušální daň se zvedá. Do pátku je čas ze systému odejít (s. 3); Cena kakaa rostla na burze rychleji než bitcoin. Čokoláda kvůli tomu bude zřejmě dál zdražovat (s. 11); Na snižování schodku rozpočtu zapomeňme, na reformy také - komentář (s. 14); Úkoly pro Lenku Bradáčovou: zpronevěry úschov, flipování a lichvy - komentář (11).

Účetnictví nevydělečných organizací a obcí**Sv. 2024, č. 4**

Průvodce změnou komunikace s centrálním systémem účetních informací státu (s. 2-6); Porušení zásady transparentnosti při zadávání veřejných zakázek ve vztahu k porušení rozpočtové kázně (s. 13-15); Problematika ocenění majetku a závazků v cizí měně k rozvahovému dni (s. 16-17); Dary, dotace a jiná bezúplatná plnění v účetnictví nestátních neziskových organizací a daních (s. 18-32); Vývoj prostředků pro automatizaci účetnictví (s. 33-37); Vykazování informací o udržitelnosti (s. 38-44); Otázky a odpovědi ve vztahu k nestátním neziskovým organizacím (s. 45-46).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 22, (2024) č. 11-12**

Dopad novely zákona o dani z přidané hodnoty na činnost územních samosprávných celků a příspěvkových organizací (s. 3-8); Zajímavé koordinační výbory z pohledu neziskových poplatníků - použití e-mailu v daňovém řízení, vytvoření a využití ztráty u neziskové organizace, uplatnění DPH obcemi při poskytování služeb (s. 9-13); Specifika zdanění nestátních neziskových organizací (s. 19-25); Nezávislost a neauditorské služby (s. 39-42); Zákon o digitální ekonomice (s. 45-48).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	39
Ekonomické vědy. Ekonomie	39
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	39
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	40
Pojišťovnictví. Sociální péče	40
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	40
Statistika. Demografie. Sociologie	40
Životní prostředí	41
Ostatní	41

Daně

30442

Veronika Solilová, Karel Brychta, Štěpánka Kopecká

Transferové ceny : komplexně - přehledně - prakticky

Praha : Wolters Kluwer, 2024, xvii, 458 stran : tabulky, ilustrace

Publikace přináší obsáhlý, komplexní a přehledný obraz o transferových cenách z pohledu OECD, EU a České i Slovenské republiky. Zohledňuje vývoj v této oblasti dle poslední aktualizace Směrnice OECD o převodních cenách z roku 2022. Samostatně se věnuje nové kapitole o finančních transakcích. V dalších částech se zabývá otázkou mezinárodního zdanění, smlouvami o zamezení dvojího zdanění, CbCR, dosažením vzájemných dohod či předběžnými cenovými dohodami. Obsah publikace je rozčleněn do těchto kapitol: Teorie převodních cen; Úprava převodních cen ve Směrnici OECD; Převodní ceny z pohledu EU a EU JTPF; Daňové a právní aspekty převodních cen v ČR; Daňové a právní aspekty převodních cen na Slovensku; Procesní a vybrané související otázky převodních cen; Převodní ceny z pohledu finančních transakcí; Převodní ceny z pohledu znalce; Praktické aspekty stanovení převodní ceny s využitím komerční databáze. - Vydání druhé, doplněné a aktualizované - Obsahuje abstrakt. - ISBN: 978-80-7676-815-4 (vázáno)

Ekonomické vědy. Ekonomie

30438

Walter Eucken ; překlad Alžběta Kvasničková

Zásady hospodářského řádu

Praha : Liberální institut, 2004, 500 stran

Představitel školy tzv. ekonomického ordoliberalismu definuje základní principy smysluplné hospodářské politiky. Ordoliberalismus je proud ekonomického myšlení, který se zrodil v Německu ve 30. a 40. letech 20. století. Tento myšlenkový proud neobhájí zásah státu, ale vsazuje na minimální zásah, který mimo jiné reguluje situace selhání trhu a další situace. Cílem je tedy nastolit právní řád svobod v ekonomice. Hlavním definičním znakem ordoliberalismu bylo "myšlení v řádech", tj. snaha o tvorbu takového společenského řádu, který by byl stabilní, vnitřně nerozporný a umožňoval rozvoj ostatních dílčích řádů (ekonomického, právního atd.). Kniha obsahuje tyto části: První seznámení s problémem politiky hospodářského řádu; Zkušenost a kritika; Svoboda a řád; Soutěžní řád a jeho realizace; Nosné síly. - Přeloženo z němčiny. - 80-86389-32-4

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

30310IX

Kristián Červinka, Antonín Kadlec, kolektiv autorů

Svěřenské fondy účetním a daňovým pohledem. Dotazy z praxe

Praha : Svaz účetních České republiky, 2024, 64 stran

První příspěvek se zaměřuje na institut svěřenského fondu. Po úvodním právním exkurzu se věnuje účetnímu a daňovému pohledu na svěřenský fond jako účetní jednotku a poplatníka či plátce daně. Z účetního pohledu je příspěvek zaměřen na svěřenský fond účtující podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., pro podnikatele. V oblasti daní je výklad soustředěn zejména na problematiku majetku vyčleňovaného do svěřenského fondu a jednotlivé režimy zdanění výplaty plnění obmyšleným. Druhý příspěvek obsahuje stanoviska k dotazům z praxe. V tomto čísle např. poskytování stravenek, nárok na stravné a na příspěvek na stravné, smluvní pokuta dodavateli za nedodržení termínu, odpis pohledávek, OSVČ a její povinnost registrovat se k DPH, změna kategorie účetní jednotky, čistý obrat účetní jednotky v podmínkách roku 2024 aj. - Okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-051-1 (brožováno)

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

30437

Vladimír Mařík, Robert Keil a kol.

Průmysl 4.0 : základ ekonomické transformace ČR

Praha : Management Press, 2024, 375 stran : ilustrace

Kompletní prezentace stavu Průmyslu 4.0, klíčového nástroje pro transformaci českého průmyslu a ekonomiky. Publikace přináší technologicky podloženou koncepci sestavenou řadou odborníků z průmyslové sféry, akademického prostředí i inovačních a vzdělávacích institucí. V ní se popisuje současný stav technologií jako technických nástrojů transformace, stav v oblasti vzdělávání, pracovního trhu, transferu technologií, legislativy, kybernetické bezpečnosti, podmínek udržitelnosti, nových obchodních modelů, v oblasti standardizace, udržitelnosti, právní regulace i inovačního ekosystému. V koncepci je zdůrazněna role umělé inteligence a robotiky. - 1. vydání - Terminologický slovník. - ISBN: 978-80-7261-604-6 (brožováno)

Pojišťovnictví. Sociální péče

30444

Ondřej Novotný

Investice penzijních fondů v České republice

Beroun : Eva Rozkotová, 2024, 79 stran

Analýza činnosti penzijních fondů a jejich právního rámce se zaměřením na oblasti, jejichž změna by mohla přispět k jejich efektivnějšímu využití. Systém důchodových fondů v ČR. Právní úprava penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření a panevropského osobního penzijního produktu, který vychází z úpravy na úrovni EU. Regulace investic těchto produktů a úprava souvisejících náležitostí (investice, dohled). Efektivnost úpravy regulace investic důchodových fondů v ČR a možná řešení změny právní úpravy. - ISBN: 978-80-87488-59-1 (brožováno)

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

30439

Nick Robinson ; přeložila Hana Škapová

9 typů obtížných lidí : jak je rozeznat a jak rychle zlepšit vztahy na pracovišti

V Brně : Management Press, 2024, 215 stran : ilustrace

Práce s obtížnými typy lidí na pracovišti a praktické strategie a taktiky pro řešení problémů s nimi. Příručka seznamuje s jednotlivými typy těchto lidí, jejich identifikací a popisuje jejich problémy. Vysvětluje přípravu na jednání s nimi a praktické strategie pro řešení problémů v pracovním kolektivu. Devět typů autor pojmenovává takto: odstrašující odborník, temný stratég, mučedník, hybná síla, revolucionář, budovatel impéria, pečlivka, skála a potěšitel. - 1. vydání - Z anglického originálu The 9 different types of difficult people přeložila Hana Škapová. - ISBN: 978-80-7261-606-0

Statistika. Demografie. Sociologie

30443

Jiří Trávníček

Ohrožený druh? : kolik, jak a co čteme a co si se čtením spojujeme (2023)

Brno : Host ; 2024, 164 stran : barevné ilustrace

Publikace se zabývá čtením ve statistickém průřezu. Zveřejňuje výsledky výzkumu v české populaci z roku 2023. Na kulturněhistorický a metodologický úvod navazují kapitoly představující získaná statistická data a jejich interpretaci. Jak moc se čte, kolik lidí kupuje knihy a chodí do knihovny, jaké jsou čtenářské hity a jejich proměna v čase, co se čte v digitálním prostředí a jak se využívají jiná média? Závěr tvoří shrnující část věnovaná současnému stavu čtenářství, jeho problémům, hranicím a výzvám. - První vydání - ISBN: 978-80-275-2242-2

Životní prostředí

30441

Jeremy Rifkin ; překlad: Alžběta Polišenská

Green Deal: strašák, nebo jedinečná šance? : povede probíhající klimatická krize k proměně společnosti a podnikání? : bezfosilní ekonomika může být díky úsporám a inovacím blíže, než se zdá

Praha : Walden Press, 2021, 237 stran : ilustrace (převážně barevné), portréty

Vlivný americký ekonom a vizionář J. Rifkin předkládá možnosti, jak řešit klimatické změny transformací globální (i lokální) ekonomiky. Green Deal přináší podle něj změnu organizace práce, vznik nových profesí a oborů a bude mít i zásadní dopad na proměnu hodnot a priorit ve společnosti. Autor dokládá nevyhnutelnost dekarbonizace, decentralizaci v energetice a nástup nových ekonomických systémů šetrných k životnímu prostředí. Ukazuje na hlavní odvětví zodpovědná za globální oteplování, informační a komunikační technologie, výrobu elektřiny a její využívání, sektor mobility a logistiky ve stavebnictví, a jejich postupné odpojování od fosilních paliv. Americký pohled na vývoj a řešení klimatické krize odhaluje zásadní odlišnosti od Evropanů v přístupu k řešení klimatické krize. Kniha je doplněna o příspěvky řady tuzemských odborníků. - První české vydání - Přeloženo z anglického originálu Green new deal. - ISBN: 978-80-908015-3-0

Ostatní

30440

Radkin Honzák, Klára Mandausová

Hod' je za hlavu : 50 toxických vět, které nám ničí život

V Praze : Mladá fronta, 2024, 211 stran : ilustrace

Jak reagovat na některé "toxické" otázky a věty, které působí negativně na psychiku. Ozdravná příručka od známého psychiatra. - 1. vydání - ISBN: 978-80-204-6352-4

Seznam českých periodik pro rok 2025

Ad Notam	čtvrtletník
Agricultural economics	měsíčník
Antitrust	čtvrtletník
Auditing	čtvrtletník
Bankovníctví	měsíčník
Bulletin advokacie	měsíčník
Bulletin Komory daňových poradců	čtvrtletník
Clo-douane	měsíčník
Computer	měsíčník
Časopis pro právní vědu a praxi	čtvrtletník
Čtenář	měsíčník
Daně a právo v praxi	dvouměsíčník
Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále	měsíčník
Daně, účetnictví – vzory a případy	měsíčník
Daňový a účetní TIP	čtrnáctideník
Demografie	čtvrtletník
DPH aktuálně	čtrnáctideník
dTEST	měsíčník
Ekonom	týdeník
Euro	týdeník
Finanční a ekonomické informace	měsíčník
Finanční, daňový a účetní bulletin	čtvrtletník
Forbes	měsíčník
Hospodářské noviny	deník
Chip	měsíčník
Interní auditor	čtvrtletník
Jurisprudence	dvouměsíčník
Knižní novinky	čtrnáctideník
Mezinárodní vztahy	čtvrtletník
Moderní obec	měsíčník
Mzdová účetní	měsíčník
Obchodněprávní revue [OR]	čtvrtletník
Obchodní právo	měsíčník
Odhadce a oceňování majetku	čtvrtletník
Práce a mzda	měsíčník
Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]	měsíčník
Právní rádce	měsíčník
Právní rozhledy	čtrnáctideník

Právník	měsíčník
Profi poradenství & finance	měsíčník
Respekt	týdeník
Senát	čtvrtletník
Soudní rozhledy	měsíčník
Správní právo	8x ročně
Statistika	čtvrtletník
Statistika & my	měsíčník
Stavební právo - Bulletin	čtvrtletník
Trestněprávní revue	čtvrtletník
Účetní a daně	měsíčník
Účetnictví	měsíčník
Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí	čtvrtletník
Účetnictví v praxi	měsíčník
Unes - účetnictví neziskového sektoru	měsíčník
Ústřední věstník ČR	dle potřeby
Veřejná správa	měsíčník
Veřejné zakázky	dvouměsíčník
Veřejné zakázky v praxi	dvouměsíčník

Seznam zahraničních periodik pro rok 2025

Der Betrieb	Německo	týdeník
Bulletin for international taxation	Holandsko	měsíčník
CESifo Economic studies	Velká Británie	měsíčník
The Economist	Velká Británie	týdeník
European taxation : official journal of the Confédération fiscale européenne	Holandsko	měsíčník
Financial Times	Velká Británie	deník
FinanzArchiv	Německo	čtvrtletník
Finanz-Rundschau	Německo	čtrnáctideník
Fiscal studies	Velká Británie	čtvrtletník
Global trade and customs journal	Holandsko	měsíčník
Handelsblatt	Německo	deník
IMF Economic Review	USA	čtvrtletník
International VAT monitor	Holandsko	dvouměsíčník
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik	Německo	dvouměsíčník
Journal of financial stability	USA	dvouměsíčník
Trend	Slovensko	týdeník
Umsatzsteuer-Rundschau	Německo	čtrnáctideník
WirtschaftsWoche	Německo	týdeník

Odbor Provoz ICT Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

(otevřeno i pro veřejnost)

9:00 - 12:00 ; 13:00 - 16:00

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00 ; 13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Letní výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

(otevřeno i pro veřejnost)

9:00 - 12:00 ; 13:00 - 15:00

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna>

Intranet:

<https://knihovna.urad.mfcz.cz/oknihovne.php>

International VAT monitor Finanz-Rundschau Der Betrieb Bulletin for international taxation Bankovníctví The Economist Finansy Soudní rozhledy
danová a hospodářská kartotéka Monatsbericht des BMF Hospodářské noviny Poradce veřejné správy Daně a právo v praxi EKO Politická ekonomie pa
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik Clo-douane European taxation Euro The Financial regulator Ekonomická revue Prague economic pa
WirtschaftsWoche Umsatzsteuer-Rundschau Daňový expert Kapitál Praktický poradce v daňových otázkách Deutsche Bundesbank - Monatsbericht Obo
Právní rozhledy Wirtschaft und Statistik Voprosy ekonomiki Geldpolitik & Wirtschaft Ekonom Financial Times Právník CEE Quarterly Pojistné rozp
Auszüge aus Presseartikeln Nationaler pojištění Bundesgesetzblatt Statistiken - Daten & Analysen Ekonomické rozhledy Handelsblatt Biate
The International economy Acta Oeconomica Pragensia Finance a úvěr FinanzArchiv Conjoncture Financní, daňový a účetní bulletin O
Právní rádce Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále Journal of financial crime Finanzmarktstabilitätsbericht Journal of mone